

Promjene u prihodima lokalnih samouprava: Utjecaj porezne reforme na proračune baranjskih jedinica lokalne samouprave

Štajfer, Jan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics and Business in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:175843>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-22**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Jan Štajfer

**PROMJENE U PRIHODIMA LOKALNIH SAMOUPRAVA:
UTJECAJ POREZNE REFORME NA PRORAČUNE
BARANJSKIH JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE**

Diplomski rad

Osijek, 2024

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Jan Štajfer

**PROMJENE U PRIHODIMA LOKALNIH SAMOUPRAVA:
UTJECAJ POREZNE REFORME NA PRORAČUNE
BARANJSKIH JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE**

Diplomski rad

Kolegij: Komparativni porezni sustavi

JMBAG: 00102290968

e-mail: jstajfer@efos.hr

Mentor: doc. dr. sc. Hrvoje Serdarušić

Osijek, 2024

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics and Business

Graduate Study of Financial management

Jan Štajfer

**CHANGES IN THE REVENUES OF LOCAL SELF-
GOVERNMENTS: THE IMPACT OF TAX REFORM ON THE
BUDGETS OF LOCAL MUNICIPALITIES IN BARANJA**

Graduate paper

Osijek, 2024

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Jan Štajfer

JMBAG: 0010229096

OIB: 54960628342

e-mail za kontakt: jan.stajfer@gmail.com

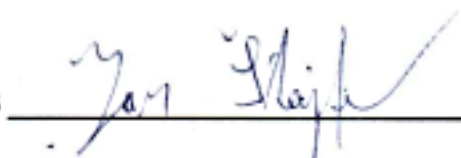
Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Promjene u prihodima lokalnih samouprava: Utjecaj porezne reforme na proračune baranjskih jedinica lokalne samouprave

Mentor/mentorica rada: doc. dr. sc. Hrvoje Serdarušić

U Osijeku, 18. rujna 2024. godine

Potpis

Promjene u prihodima lokalnih samouprava: Utjecaj porezne reforme na proračune baranjskih jedinica lokalne samouprave

SAŽETAK

U studenom 2023. godine provedena je porezna reforma s ciljem poboljšanja efikasnosti i pravednosti sustava oporezivanja dohotka. Jedna od ključnih izmjena je ukidanje prireza porezu na dohodak. Iako je ovaj porezni prihod izvorni prihod proračuna jedinica lokalne samouprave, kao segmentom fiskalne decentralizacije, lokalnim samoupravama je omogućeno da nadoknade gubitak prihoda samostalnim određivanjem viših stopa poreza na dohodak. Cilj ovog rada je analizirati značaj prireza kao izvora prihoda jedinica lokalnih samouprava na području Baranje te istražiti njihov utjecaj na porezne rezidente istraživanog područja.

Ključne riječi: proračun, jedinice lokalne samouprave, porezna reforma, prirez, porez na dohodak, Baranja

Changes in the revenues of local self-governments: The impact of tax reform on the budgets of local municipalities in Baranja

ABSTRACT

In November 2023, a tax reform was implemented with the aim of improving the efficiency and fairness of the income tax system. One of the most important changes was the abolition of the income tax surcharge. Although this tax revenue was originally part of the budget revenue of local self-government units, local self-governments can now compensate for the loss of revenue as part of fiscal decentralization by independently setting higher income tax rates for their residents. The aim of this paper is to analyze the importance of the surtax as a source of revenue for the local self-government units in the Baranja region and to examine its impact on the taxpayers of the examined area.

Keywords: budget, local self-government, tax reform, surtax, income tax, Baranja

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Općenito o porezima i oporezivanju	3
2.1. Ciljevi oporezivanja	3
2.2. Vrste poreza	4
2.3. Pravednost u oporezivanju	5
2.3.1. Povijesni pregled	6
2.3.2. Modeli oporezivanja dohotka	8
3. Porezni sustav Republike Hrvatske	11
3.1. Porezni prihodi prema pripadnosti proračunu	11
3.1.1. Državni porezi	11
3.1.2. Zajednički porezi	14
3.1.3. Županijski porezi	15
3.1.4. Gradski ili općinski porezi	16
3.1.5. Igre na sreću i nagrade igre	18
3.2. Porezne reforme	20
4. Proračun i njegove karakteristike	22
4.1. Proračunska načela	22
4.2. Dijelovi proračuna	23
4.2.1. Proračunska klasifikacija.....	24
4.2.2. Računski plan (proračunskog računovodstva)	29
4.2.3. Izvori financiranja gradskih i općinskih proračuna.....	30
5. Analiza proračuna jedinica lokalnih samouprava na području Baranje u razdoblju od 2017. do 2023. godine	32
5.1. O promatranim jedinicama lokalne samouprave	32
5.1.1. Populacija	33
5.1.2. Indeks razvijenosti.....	33
5.2. Visina i struktura proračuna	35
5.3. Simulacija utjecaja ukidanja prireza na proračun jedinica lokalne samouprave	52
5.4. Simulacija učinka ukidanja prireza iz perspektive poreznih obveznika	62
6. Zaključak	66
Bibliografija	68

1. Uvod

U studenom 2023. godine, u Republici Hrvatskoj je donesena nova porezna reforma sa širokim spektrom promjena u poreznom sustavu, uključujući i promjene u području: financiranja jedinica lokalnih samouprava (ukidanje prireza), poreza na dohodak, obračuna doprinosa i ostalo. Prihodi jedinica lokalne samouprave ključna su komponenta fiskalne decentralizacije¹.

Predmet i cilj ovog rada ogledaju se u utjecaju i značaju Porezne reforme (2024) na proračune jedinica lokalnim samouprava na području Baranje te utjecaju na njihove rezidente. Baranja je regija na istoku Hrvatske koja sa sobom nosi bogato povijesno i kulturno nasljeđe, a danas se suočava s izazovnim problemom depopulacije tj. iseljavanja stanovništva.

Ovo istraživanje (diplomski rad) potaknuto je člankom dr. sc. Dubravke Jurline Alibegović, objavljenog pri Ekonomskom institutu u Zagrebu (2023)² koji opisuje utjecaj porezne reforme na stanovnike odabranih gradova u Hrvatskoj. Hipoteze koje su postavljene u ovom radu su:

H1. Prihodi od prireza nisu značajan prihod u proračunima jedinica lokalne samouprave na području Baranje u razdoblju od 2017. do 2023. godine.

H2. Nedostatak prihoda s pozicije prireza, sve jedinice lokalne samouprave na području Baranje nadomjestile su povećanjem stope poreza na dohodak.

U istraživanju su korišteni primarno sekundarni podaci. Podaci vezani za iznose prihoda od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak prikupljeni su putem Zahtjeva za pristup informacijama koji je poslan svakoj jedinici lokalne samouprave tj. njihovim službenicima za informiranje. Većina podataka je dostavljena u roku i u zahtijevanom obliku (strojno čitljivi oblik), dok je drugi dio podataka zaprimljen kao skenirani obrazac u PDF-u. Dio lokalnih jedinica nije dostavio kompletne podatke tj. nisu dostavile podatke za sve godine koje su promatrane u istraživanju. Literatura koja je korištena u teorijskom i istraživačkom dijelu obuhvaća knjige, dokumente i članke. Dokumenti (financijska izvješća, propisi, pravilnici, okružnice) i članci su dostupni na službenim Internet sjedištima promatranih jedinica lokalne samouprave te su s poveznicom uvršteni u literaturu na kraju ovog rada. Za pretraživanje

¹ Između ostaloga, pitanje je i o utjecaju na načelo supsidijarnosti tj. odlučivanju o pitanjima koja su prenesena na najniži stupanj organizacije države kako bi se odluke donosile s razina „bližih narodu“.

² Jurlina Alibegović, D. (5. svibanj 2023). O prirezu porezu na dohodak iz perspektive stanovnika lokalnih zajednica. Preuzeto 10. lipanj 2024 iz Ekonomski institut, Zagreb: <https://www.eizg.hr/o-prirezu-porezu-na-dohodak-iz-perspektive-stanovnika-lokalnih-zajednica/6381> .

relevantne literature korišteni su alati i Internet sjedišta: Scribd, Everand, Academia.edu, Google Scholar, Internet Archive te ChatGPT. Svi iznosi u radu izraženi su u eurima; pretvorba iznosa iz kuna u eure je vršena po fiksnom tečaju konverzije $1 \text{ euro} = 7,53450 \text{ kn}$.

Metode koje su korištene u izradi su: metoda kompilacije, povijesna metoda, statistička i matematička metoda, metoda deskripcije, dedukcije, simulacije, komparacije, metode analize i sinteze. Računalni programi korišteni u izradi rada su program za obradu teksta Word te program za tablično računanje Excel.

2. Općenito o porezima i oporezivanju

Fran Milobar (1903) definirao je porez kao prinos državljana državi, koja tim iznosom pokriva svoje potrebe. Definicije i danas variraju od autora do autora, ali suština je ista: porez je „namet“ koji plaća obveznik državi. Država ne mora nuditi protuuslugu prilikom oporezivanja te porez ne mora biti destiniran (imati unaprijed utvrđenu namjenu). Pravo ubiranja poreznih prihoda se vrši na temelju zakona.

Porezni sustav je skup poreznih pravila, načela, institucija i poreza koji su povezani u jedan složeni mehanizam koji nastoji ostvariti određene porezne tj. fiskalne ciljeve (Sergeevič Ušakov, 2019). Porezni sustav svake zemlje je različit. Različitosti u kreiranju poreznih sustava nastaju zbog demografskih, geografskih i gospodarskih prilika zemlje te na posljetku i ciljeva koje država nastoji ostvariti. Razlikuju se tako države u kojima je sustav temeljen na poreznom pluralizmu ili poreznom monizmu (postojanje jedne vrste poreza). U nastavku poglavlja su prikazani glavni ciljevi oporezivanja, vrste poreza te pravednost u oporezivanju poreza.

2.1. Ciljevi oporezivanja

Ciljeve oporezivanja najjednostavnije je podijeliti na fiskalne i nefiskalne. Fiskalni ciljevi su cilj sami po sebi, uvedeni su da namaknu financijska sredstva za: financiranje javnih rashoda i podmirivanje javnih potreba (Jelčić, 2001). Nefiskalni ciljevi su svi oni koji nisu fiskalni, u nastavku su nabrojani najznačajniji.

Ekonomski i politički ciljevi

Ekonomski i politički ciljevi u širem smislu imaju za cilj usmjeriti gospodarstvo te posredno ili neposredno djelovati na razvoj tržišta, izvoz, uvoz i slično (Srb & Perić, 2004). Primjeri ekonomskih ciljeva su djelovanje na proizvodnju, na primjer: smanjiti poreze za određenu skupinu djelatnosti (npr. poljoprivredna proizvodnja) kako bi potaknuli rast poljoprivredne proizvodnje te time u dugom roku utjecali na strukturu bruto domaćeg proizvoda.

Socijalni (instrumenti socijalne politike)

Porezni sustav može kroz poreze i druge namete utjecati na promjene u društveno-socijalnom statusu stanovnika, ali i utjecati na demografiju. Primjeri ostvarivanja ovih ciljeva su: davanja

olakšica ili različitih poticaja i naknada za novorođenčad u cilju povećanja brojnosti obitelji, ali i progresivnije oporezivanje u cilju preraspodjele dohotka i imovine u društvu.

Pedagoški

Pedagoški ciljevi u oporezivanju nastoje utjecati na navike stanovnika, primjerice: strožim poreznim stopama i naknadama nastoji se destimulirati ovisnost o kladjenju (povećanje poreza na isplatu dobitka ostvarenog sudjelovanjem na lutrijskim igrama).

Ekološki

Svakodnevne teme o „zelenoj tranziciji“ i održivosti su utjecale i na područje oporezivanja. Porezima se u ovom segmentu nastoji „kazniti“ ili naplatiti u obliku cijene tvrtke koje zagađuju okoliš ispuštanjem plinova u okolinu (Tatić, 2008). S druge strane, ekološki porezi ne moraju nužno biti i nameti, oni mogu poticati proizvođače na brigu o okolišu poticajima ili umanjenima porezne osnovice pri oporezivanju dobiti.

Ostali ciljevi

Ostali ciljevi mogu se odnositi na razna područja poput zdravstva, stambenog zbrinjavanja, sigurnosti i slično.

2.2. Vrste poreza

U literaturi je prisutno više različitih klasifikacija poreza. Najzastupljenija podjela poreza je podjela na: neposredne (izravne, direktne) i posredne (neizravne, indirektne)³. Slijede ju podjele prema načinu utvrđivanja porezne sposobnosti, redovitosti u ubiranju poreza te podjele prema načinu kojim su porezni prihodi realizirani tj. prikupljeni.

Posredni i neposredni porezi

Prema Samuelson i Nordhaus (1995), posredni porezi se razrezuju na dobra i usluge te samo posredno na pojedince. Najčešće su to trošarine i porezi na promet. Njihova prednost je lako i jeftino ubiranje. Nasuprot njima, neposredni ili izravni porezi razrezuju se neposredno na

³ Samo neki od autora koji koriste ovu podjelu: Bajo, i dr. (2020), Jelčić (2001), Musgrave & Musgrave (1989), Radić (1908), Samuelson & Nordhaus (1995), Srb & Perić (2004), Milobar (1903), Tatić (2008) i drugi.

pojedince (osobni dohodak) i poduzeća. Prednost takvih poreza je lakše prilagođavanje okolnostima poput godina starosti obveznika, broju članova obitelji, regiji u kojoj živi i slično.

Osobni i predmetni porezi

Osobni porezi (subjektivni) prilikom oporezivanja u obzir uzimaju ekonomsku snagu. Prilikom njihovog određivanja u obzir se uzima više čimbenika od same vrijednosti imovine, dok s druge strane predmetni (objektivni, „In Rem“) porezi polaze od stvarne vrijednosti predmeta koji se oporezuje (Musgrave & Musgrave, 1989).

Redovni i izvanredni porezi

Redovni porezi za cilj imaju prikupljanje u dužem razdoblju te se stoga i naplaćuju u redovnim vremenskim razmacima; cilj im je pokrivanje redovnih javnih rashoda (Jelčić, 2001). Izvanredni porezi nastaju u izvanrednim situacijama (npr. rat) ili imaju stabilizacijske ciljeve. Nije nepoznanica da ovi izvanredni porezi ostanu u primjeni i nakon završenog „izvanrednog“ razdoblja (Adams, 2001).

Novčani i naturalni porezi

Novčani porezi prikupljeni su u novcu, a naturalni porezi se naplaćuju kroz: dobra (npr. žito) ili usluge (mjesečni samodoprinos za sadnju drveća) (Srb & Perić, 2004).

2.3. Pravednost u oporezivanju

Jedno od ključnih načela svakog pravednog društva jest pravednost u raspodjeli poreznih obveza među građanima. I sam Ustav Republike Hrvatske u članku 51. (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14) govori o poreznom sustavu koji se temelji na načelima jednakosti i pravednosti u kojem je svatko dužan sudjelovati u podmirivanju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima.

Dva glavna načela prilikom organizacije poreznog sustava su (Samuelson & Nordhaus, 1995):

- načelo koristi → oporezivanje u razmjeru s koristi koja se dobiva od državnih organa,
- načelo platežne sposobnosti → iznos poreza treba biti povezan s dohotkom ili bogatstvom poreznog obveznika.

U nastavku su prikazani: povijesni pregled i modeli oporezivanja dohotka.

2.3.1. Povijesni pregled

Oporezivanje je u društvu prisutno od samih početaka civilizacije. Prvi zapisi sežu u Sumer prije više od 6000 godina (Adams, 2001) gdje se porez ubirao radi potreba ratovanja, održavanja „infrastrukture“ i gradnje; između ostalog, porez je bio isključivi prihod vladara koji je njime autonomno raspolagao. Porezi⁴ su se često povećavali zbog ratnih i obrambenih potreba, no nakon završetka sukoba vladari ih nisu smanjivali; zadržavali su visoke namete, pravdajući to potrebom za zaštitu naroda.

U drevnom Egiptu pisari koji su prikupljali porez nisu bili porezni obveznici jer su bili „ispred svih“ (Adams, 2001). Svake godine provodila se revizija prihoda, a najznačajniji porez je bio „porez na žetvu“. Problem je bio u tome što su pisari često vršili procjene prihoda tj. nisu oporezivali ono što je stvarno bilo i proizvedeno. Najgori položaj pri oporezivanju su imale osvojene zemlje kojima je nametnut veći porezni teret. Pojedini autori kao Adams (2001), Schumpeter (1954) i Scheidel (2017) spominju primjere dobre prakse prilikom oporezivanja u vrijeme vladanja faraona: ako je seljak imao lošu zemlju, pisar je mogao otpisati njegov dug u visini 2/3 ili mu u potpunosti oprostiti ili dati izuzeće od oporezivanja, što je zakon tolerirao. Kako bi se osigurala pravednost u oporezivanju, faraon je imao „nadzorne organe“ koji su dodatno nadgledali pisare; ako se otkrila porezna prijevarena (ili od strane pisara ili od strane obveznika), sudilo im se bez mogućnosti „odvjetnika“ tj. obrane i po kratkom postupku koji je trajao nekoliko dana.

Uz Kinu, paralelno se razvijalo i Rimsko carstvo koje je stvorilo jedan od najvećih poreznih sustava toga vremena. Konstantna potreba vladara za novim sredstvima financiranja stvarala je dodatne izazove u upravljanju sustavom. Novi problem bio je prekomjerno oporezivanje stanovništva (kao i kod prethodnika, više stope su opterećivale stanovništvo u vrijeme rata, ali su se zadržavale i nakon rata), što dugoročno nije bilo održivo. Stanovnici su se nadali da će osvajačkim ratovima plaćanje poreza u potpunosti pasti na osvojene narode te će se smanjiti i nepravednost u oporezivanju. Do toga nije došlo skroz do pojave Osmanlija, koji su osvajali zemlje obećanjem plaćanja nižeg poreza, uz ostavljanje mogućnosti dodatnog smanjenja poreznog opterećenja prihvaćanjem islamske vjere (Adams, 2001).

⁴ Porezne tražbine nisu se uvijek ispunjavale u „novcu“. Namira se vršila davanjem dobara (hrana, odjeća), ali i izravnim radom za vladara. U antičkoj Grčkoj, obveza se mogla ispuniti tako da su se vršile „liturgije“ tj. dobrovoljna davanja dobara ili gradnja za potrebe vojske i obrazovanja; takav način plaćanja su koristili imućniji stanovnici te su na taj način stvarali „pozitivnu sliku“ u društvu (Adams, 2001).

Prvim pravnim poreznim aktom koji je uredio i odvojio trošenje (vladara) i prikupljanje novca (parlament) je Magna Carta, odnosno Velika povelja sloboda iz 1215. godine nastala u Engleskoj (UK Parliament, 2024). Uz spomenuto, u njoj su definirana pravila oporezivanja i kazne koje su se trebale primjenjivati na sve građane u slučaju pokušaja porezne prijevare (što u principu nije bilo ispoštovano do kraja; još uvijek je prevladavala korupcija te diskriminacija prema određenim stanovnicima npr. Židovima⁵).

S druge strane, Francuski ekonomisti i državni savjetnici nastojali su uvesti pravednost u oporezivanje na svim razinama te uvode i prve prave poreze 1444. godine, što narod ne odobrava (Radić, 1908). Francuski vladari (posebice Napoleon) su narodu pripisivali velika porezna opterećenja, sustav je bio toliko opterećen da je krajem 18. stoljeća uzrokovao Revoluciju. Uzrok revolucije je osim poreznih nameta bio i ukidanje feudalizma te ograničenje moći kralja (Scheidel, 2017).

Engleska u 17. stoljeću ukida glavarine, te počinje sa zemljišnim porezima („land-tax“) prema metodologiji: oporezivanje po broju prozora na kući; ostao u primjeni do sredine 19. stoljeća (UK Parliament, 2024). Prvi pravi porez na dohodak u Engleskoj, poznat kao „British income tax“, uveden je 1799. godine te je značajno doprinio učinkovitosti poreznog sustava. Ovaj porez ima komponentu povrata poreza, progresivan je te namjenski tj. korišten je za financiranje vojnih osvajanja i nabavu vojne obrane (Adams, 2001).

Među zaslužnim ekonomistima 18. stoljeća je bio i Adam Smith koji je utvrdio četiri načela oporezivanja tj. obilježja poreza koja vrijede i danas (Smith, 2005):

- svatko je dužan plaćati državi porez prema svojoj gospodarskoj moći,
- porez mora biti točno određen, a ne samovoljan; unaprijed mu je definirano vrijeme i način plaćanja,
- porez se treba ubirati u vrijeme koje je najpovoljnije za obveznika,
- troškovi administracije (prikupljanja poreza) moraju biti što manji.

Lloyd George (britanski premijer) 1910. godine među prvima predstavlja i uvodi prirez („super tax“, „surtax“) koji je oporezivao prihode iznad 5.000 funti. S vremenom su ga uvele i druge države, a ratno razdoblje, globalizacija i udruživanje zemalja dodatno su potaknule razvoj

⁵ Židovi su kroz cijelu povijest napredovali u znanju, te su se u konačnici s „zanatske proizvodnje“ orijentirali na bankarstvo i trgovinu. Kroz razdoblje srednjeg vijeka često su im se prigovarale visoke kamate koje su zaračunavali svojim dužnicima, a često su bili i „snalažljivi“ u poreznoj evaziji. Kamate su veliki dio povijesti smatrane kao smrtni i najgori grijeh (Le Goff, 1990). Detaljnije u knjigama francuskog povjesničara Jacques Le Goffa.

poreznog sustava i poreznih oblika. Danas, kao članica Europske unije, i Hrvatska usklađuje svoj porezni sustav s direktivama EU u cilju stvaranja doprinosa fiskalnoj uniji kroz harmonizaciju i usvajanje poreznih propisa.

2.3.2. Modeli oporezivanja dohotka

Modeli koji se koriste prilikom oporezivanja dohotka koriste proporcionalne, progresivne ili regresivne stope.

Proporcionalne porezne stope ne mijenjaju se s povećanjem porezne osnovice tj. stopa je ista (npr. 20%) i za one koji imaju dohodak od 3.000,00 eura mjesečno i za one koji ostvaruju mjesečni dohodak od 800,00 eura. Proporcionalno oporezivanje neutralno djeluje na odnose poreznih snaga (Jelčić, 2001).

Progresivne stope mijenjaju se u odnosu na poreznu osnovicu. Povećanjem osnovice povećavaju se i stope (tarife)⁶. Postavlja se pitanje do koje mjere treba biti oštra progresija, jer ne može rasti do 100% iznosa koji se oporezuje, u tom slučaju došlo bi do konfiskacije (Srb & Perić, 2004). Progresivne stope dijele se na neizravne i na izravne (koje se dodatno dijele na neprekidne i raščlanjene).

Neizravna ili prikrivena progresivna stopa ima fiksno utvrđenu proporcionalnu stopu (primjer ispod), a prije oporezivanja, potrebno je od osnovice (stupac 1) odbiti apsolutni iznos (stupac 2) koji se obvezniku pripisuje na temelju poreznih propisa tj. priznati odbitak (Srb & Perić, 2004).

Tablica 1. Neizravna progresivna stopa

Osnovica	Priznati odbitak	Osnovica za oporezivanje	Stopa	Iznos	Stvarna stopa
2.000,00	2.000,00	-	40%	-	-
3.000,00	2.200,00	800,00		320,00	10,67%
4.000,00	2.500,00	1.500,00		600,00	15%

Izvor: izrada autora prema Srb i Perić (2004).

⁶ Progresivne porezne stope zabilježene su još u vremenu antičke Grčke, do danas, taj način oporezivanja se smatra „pravednim“ (Adams, 2001).

Osoba koja ostvaruje dohodak od 4.000,00 eura prema ovom načinu oporezivanja plaća porez u iznosu od 600,00 eura.

Izravna neprekidna progresivna stopa raste sa porastom poreze osnovice (bez umanjenja kao u prethodnoj), a oporezuje se cijela osnovica u cijelosti sa stopom koja joj pripada.

Tablica 2. Izravna neprekidna progresija

Osnovica	Stopa
Do 4.600 eura	20%
Do 5.000 eura	22%

Izvor: izrada autora prema Srb i Perić (2004).

Osoba koja ostvaruje dohodak od 4.800,00 eura prema ovom načinu oporezivanja plaća porez u iznosu od 1.056,00 eura (primjenom stope od 22%).

Izravna raščlanjena progresivna stopa prikazuje oporezivanje koje se odnosi samo na povećani dio osnovice, primjenom odgovarajuće povećane stope kojom se dobiva različito porezno opterećenje.

Tablica 3. Izravna raščlanjena progresija

Prihod	Stopa	Oporezivi iznos	Porez
Do 100.000,00	-	-	-
Do 200.000,00	3%	100.000,00	3.000,00
Do 350.000,00	5%	150.000,00	7.500,00

Izvor: izrada autora prema Srb i Perić (2004).

Osoba koja ostvaruje dohodak od 230.000,00 eura prema ovom načinu oporezivanja plaća porez u iznosu od 4.500,00 eura.

Prema Jelčić (2001), glavni nedostaci progresivnog oporezivanja su:

- destimulativno djelovanje na ekonomsku aktivnost i povećanje otpornosti plaćanju,
- nemogućnost objašnjenja i postavljanja jasnih granica poreznog opterećenja te kriterija njihovog odabira (npr. zašto baš stope 10%, 20%; a ne 5%, 7%),

- (ne)povezanost troškova države i imovine/dohotka (ako je oporezivanje cijena za usluge države, zašto iznos poreza ovisi o vrijednosti imovine ili dohotku obveznika),
- stvaranje „pritajene“ progresije u vremenu inflacije (prelazak u viši porezni razred bez povećanja standarda).

Regresivne porezne stope slične su progresivnim stopama, ali na obrnuti način. Više opterećuju obveznike s manjim dohotkom. Povećanjem osnovice se smanjuju porezne stope.

3. Porezni sustav Republike Hrvatske

Porezni sustav Republike Hrvatske karakterizira porezni pluralizam tj. postojanje i djelovanje više poreznih oblika. Za provedbu fiskalne politike te donošenje odluka u području financija, u Hrvatskoj je nadležno Ministarstvo financija na čelu s ministrom. U nastavku ovog poglavlja slijedi prikaz poreza prema pripadnosti te kratak osvrt o poreznim reformama.

3.1. Porezni prihodi prema pripadnosti proračunu

Porezni prihodi prema pripadnosti proračuna se dijele na: državne poreze, županijske poreze, lokalne poreze i zajedničke poreze. Uz njih postoje još i posebni porezi i naknade. Više o spomenutome u nastavku.

3.1.1. Državni porezi

Državni porezi obuhvaćaju: porez na dodanu vrijednost, porez na dobit, posebne poreze i trošarine na motorna vozila, posebni porez na kavu i bezalkoholna pića, porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasno osiguranja cestovnih vozila te trošarinski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije.

Porez na dodanu vrijednost (PDV)

Prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23, 35/24), predmet oporezivanja PDV-om su (najčešće):

- isporuke dobara u tuzemstvu uz naknadu (koje obavi porezni obveznik),
- stjecanje dobara unutar Europske unije,
- obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu,
- uvoz dobara.

Stope PDV-a u Republici Hrvatskoj su: 25% (opća stopa) te stope od 13% i 5% (snižene stope). Porezna osnovica je naknada koju čini sve ono što je isporučitelj primio ili treba primiti od kupca ili neke druge osobe za te isporuke, uključujući iznose subvencija koje su izravno povezane s cijenom isporučenih dobara ili usluga (NN 73/13, 115/16, 121/19, 114/23).

Obveznik ovog poreza je:

- osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost bez obzira na svrhu i rezultat obavljanja te djelatnosti,
- osoba koja povremeno isporučuje prijevozna sredstva ili kupcu otpremi/preveze prodavatelj, sam kupac ili druga osoba za njihov računa na području države članice,
- obrtnik koji isporučuje dobra i obavlja usluge čija je vrijednost (nakon odbitka vrijednosti isporuka oslobođenih PDV-a) veća od 40.000,00 eura (Porezna Uprava, 2024).

Obveznik PDV-a plaća obveznu na propisani uplatni račun („Državni proračun RH“).

Porez na dobit

Prema Zakonu o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22, 114/23), predmet oporezivanja je dobit ostvarena na kraju poreznog razdoblja, a izračunata prema pravilima računovodstva i poreznih pravila (mogućnosti „korekcije“ računovodstvene dobiti za porezno (ne)priznate prihode i rashode).

Obveznici ovog poreza su (NN 143/14, 106/18, 121/19, 114/22, 114/23):

- trgovačka društva i druge pravne i fizičke osobe rezidenti Republike Hrvatske koji obavlja gospodarsku djelatnost samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
- tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika,
- fizička osoba koja utvrđuje dohodak na način propisan za samostalne djelatnosti prema propisima o oporezivanju dohotka (odnosi se na osobe sa ostvarenim primitkom većim od 1.000.000,00 eura u prethodnom razdoblju).

Važeće stope kojima se oporezuje dobit su:

- 10% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 1.000.000,00 eura i

- 18% ako su prihodi jednaki ili veći od 1.000.000,00 eura.

Porezne olakšice u plaćanju poreza na dobit imaju:

- jedinice lokalne samouprave svrstane u I. skupinu po stupnju razvijenosti (umanjenje za 50%),
- područje Grada Vukovara (ne plaćaju porez na dobit).⁷

Posebni porezi i trošarine na motorna vozila

Posebni porez se utvrđuje na temelju Zakona o posebnom porezu na motorna vozila (NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17, 121/19), a u obzir se uzima sljedeće: emisije ugljičnog dioksida izraženog kao gram po kilometru, prodajna cijena, snaga motora u kilovatima, obujam motora u kubičnim centimetrima te razina emisija ispušnih plinova. Obveznik ovog poreza je fizička i pravna osoba, koja radi uporabe na cestama u Republici Hrvatskoj stječe vozilo na koje nije obračunat i plaćen posebni porez. Obveznici su i osobe koje su izvršile prenamjenu drugog motornog vozila u motorno vozilo koje je predmet oporezivanja (Carinska uprava, 2024). Obveza nastaje u trenutku kada trgovac izda račun o prodaji motornog vozila (uz pretpostavku uporabe u Hrvatskoj) ili kad pravna/fizička osoba sa sjedištem u Hrvatskoj te trgovac rabljenim vozilima unese ili uveze motorno vozilo.

Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića

Posebним porezom na kavu oporezuje se fizička i pravna osoba koja za svoj račun proizvodi ili prodaje kavu, uvozi, unosi ili prima kavu na području Republike Hrvatske, a osnovica je kilogram neto mase kave (Porezna uprava, 2022). Stopa tj. iznos koji se plaća po kilogramu neto mase ovisi od vrsti proizvoda od kave, na primjer: pržena kava, nepržena kava, ekstrakti od kave i drugi oblici propisani Zakonom o posebnom porezu na kavu.

Posebним porezom na bezalkoholna pića oporezuje se hektolitar proizvedenog ili uvezenog bezalkoholnog pića, a obveznik ovog poreza je proizvođač tj. uvoznik pića (Porezna uprava, 2020).

⁷ Kako bi se ostvarile olakšice potrebno je zadovoljiti pretpostavke iz članka 28.a Zakona o porezu na dobit.

Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasno osiguranja cestovnih vozila

Obveznici ovog poreza su društva za osiguranje koje s pravnim i fizičkim osobama ugovaraju i naplaćuju premije osiguranja od automobilske odgovornosti te kasko osiguranje; osnovica za obračun stope je premija osiguranja od automobilske odgovornosti (15%) te premija kasko osiguranja cestovnih vozila (10%) (Porezna uprava, 2023).

Trošarinski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije

Obveznici plaćanja spomenutih trošarina su primarno ovlašteni držatelji trošarinskog skladišta, uvoznici trošarinskih proizvoda i proizvođači trošarinskih proizvoda izvan sustava odgode (uz njih zakon propisuje i druge obveznike poput osoba koji sudjeluju u nezakonitoj proizvodnji trošarinskih proizvoda i slično) (Porezna uprava, 2023). Trošarinska osnovica za alkoholna pića oporezuje se prema količini gotovog proizvoda, najčešće u hektolitrima. Trošarinska osnovica za duhanske proizvode određuje se na 1000 komada proizvoda ili 1 kg proizvoda (tarifa trošarine ovisi o vrsti duhanskog proizvoda)⁸.

3.1.2. Zajednički porezi

Zajednički porez u Hrvatskoj je porez na dohodak. Porez na dohodak regulira Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23) te pravilnik koji propisuje ministar financija. Obveznik poreza na dohodak je fizička osoba koja ostvaruje dohodak; a predujam poreza (kod nesamostalnog rada) obračunava, obustavlja i uplaćuje poslodavac tj. isplatitelj. Stope kojima se oporezuje dohodak određuju jedinice lokalne samouprave (prva primjena od 1. siječnja 2024. godine⁹):

- niža stopa, do 50.400,00 € godišnje ili 4.200,00 € mjesečno,
- viša stopa, od 50.400,00 € godišnje ili 4.200,00 € mjesečno.

Obilježje ovog poreza je (raščlanjena) progresivnost u načinu oporezivanja i mogućnost smanjenja osnovice kroz osobni odbitak te darovanja dana u tuzemstvu u visini 2% primitaka

⁸ Za detaljnije podatke o oporezivanju trošarina čitatelj se upućuje na službene stranice Porezne uprave te Zakon i Pravilnik o trošarinama.

⁹ Do 2024. godine država je samostalno određivala stope po kojima će se oporezivati dohodak.

za koje je u tekućoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen porez na dohodak (NN 115/16, 151/22, 114/23).

3.1.3. Županijski porezi

Županijski porezi obuhvaćaju: porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila te porez na automate za zabavne igre.

Porez na nasljedstva i darove

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23), ovaj porez se plaća na gotov novac, novčane tražbine, vrijednosne papire te pokretnine (ako je pojedinačna cijena predmeta veća od 6.700,00 eura na dan utvrđivanja porezne obveze). Bitno je naglasiti da ovaj porez ne plaća: bračni drug, potomci i preci u uspravnoj liniji te posvojitelji (ostala izuzeća su propisana istim Zakonom). Porez se plaća po stopi od 4%, a osnovicu čini tržišna vrijednost naslijeđene imovine umanjena za dugove i troškove koji se odnose na imovinu za koju će se platiti porez (Porezna uprava, 2023). Obveznik je fizička i pravna osoba na području Republike Hrvatske koji primi dar ili drugu imovinu bez naknade (ukoliko nije izuzet ovog poreza kao što je ranije spomenuto).

Porez na cestovna motorna vozila

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23), porez na cestovna motorna vozila plaća se jednom godišnje (obveznici su pravne i fizičke osobe vlasnici cestovnog motornog vozila) na dan registracije. Iznos poreza ovisi o:

- snazi motora iskazanoj u kW,
- godinama starosti vozila.

Oslobođenje od ovog poreza ostvaruju: vozila koja su u cijelosti bila oslobođena plaćanja carine i PDV-a pri nabavi, vozila koja su promijenila vlasnika (ako je stari vlasnik obavio registraciju), taksi-službe, vozila prilagođena za osobe sa invaliditetom i druge osobe/djelatnosti propisane Zakonom o lokalnim porezima (Porezna uprava, 2023).

Porez na plovila

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23), predmet oporezivanja su plovila, a obveznik je pravna i fizička osoba koja je vlasnik plovila. Porez se plaća godišnje, a iznos ovisi o:

- tome ima li plovilo kabinu,
- je li riječ o plovilu s kabinom na motorni pogon ili plovilu s kabinom i pogonom na jedra,
- dužini plovila u metrima te snazi motora iskazanoj u kW.

Predviđena oslobođenja odnose se na plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost i brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima kojima su plovila nužna za organizaciju života (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23).

Porez na automate za zabavne igre

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23) predmet oporezivanja su automati za zabavne igre koji se stavljaju u uporabu u zabavnim klubovima, ugostiteljskim objektima i drugim javnim prostorima. Obveznik ovog poreza je pravna ili fizička osoba koja automate stavlja u uporabu u spomenutim objektima, a plaća se mjesečno u iznosu od 13,30 eura po automatu. Izuzeće je automat vrste biljar ako u prostoru ima istaknutu markicu Hrvatskog biljarskog saveza (Porezna uprava, 2023).

3.1.4. Gradski ili općinski porezi

Gradski tj. općinski porezi obuhvaćaju: porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina, porez na promet nekretnina te do 2024. godine prirez porezu na dohodak.

Porez na potrošnju

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23), obveznik poreza na potrošnju je pravna i fizička osoba koja pruža ugostiteljske usluge, a odnosi se na potrošnju alkoholnih pića, vina i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima. Osnovica je prodajna

cijena pića (bez PDV-a). Stopa po kojoj se ovaj porez plaća ovisi od jedinice lokalne samouprave tj. lokalna samouprava sama određuje visinu unutar zakonskog okvira do 3%.

Porez na kuće za odmor

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23), obveznik poreza na kuće za odmor je pravna i fizička osoba koja je vlasnik kuće za odmor. Visinu poreza određuje lokalna samouprava, a iznos ovisi o broju metara kvadratnih korisne površine kuće za odmor, u rasponu od 0,60 do 5,00 eura po kvadratnom metru. Kuće koje su uništene u ratu ili je do štete došlo prirodnim nepogodama oslobođene su plaćanja ovog poreza, kao i kuće u kojima su smješteni prognanici i izbjeglice.

Porez na korištenje javnih površina

Prema Zakonu o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23), obveznik poreza na korištenje javnih površina je pravna i fizička osoba koja koristi javne površine. Jedinica lokalne samouprave svojom odlukom propisuje iznos, način obračuna te samostalno definira javne površine.

Porez na promet nekretnina

Prema Zakonu o porezu na promet nekretnina (NN 115/16, 106/18), predmet oporezivanja je promet nekretnina. Obveznik, prema ovom zakonu, je stjecatelj nekretnine (kupac). Osnovica za plaćanje je tržišna vrijednost nekretnine u trenutku nastanka porezne obveze, a stopa po kojoj se promet oporezuje iznosi 3%. Poreza su oslobođene Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, tijela državne vlasti, prognanici i izbjeglice koji stječu nekretnine zamjenom svojih nekretnina u inozemstvu i drugi (NN 115/16, 106/18).

Prerez porezu na dohodak

Prerez porezu na dohodak ukinut je s početkom 2024. godine. Iako više nije u primjeni, valja ga spomenuti jer je bio uključen u ukupne prihode u promatranim godinama (od 2017. do 2023.) te je i sam tema ovog rada. Lokalne jedinice same su mogle odabrati stopu kojom će „dodatno“

oporezivati porez na dohodak koji je ujedno bio i osnovica za oporezivanje. Tablica 4 prikazuje okvir unutar kojeg su lokalne vlasti mogle odabrati stopu prireza.

Tablica 4. Stope prireza porezu na dohodak

	Stopa
Općine	Do 10%
Grad do 30.000 stanovnika	Do 12%
Grad iznad 30.000 stanovnika	Do 15%
Grad Zagreb	Do 18%

Izvor: izrada autora prema podacima Porezne uprave. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/prirez_porezu_na_dohodak.aspx [pristupljeno 01. srpnja 2024].

Prirez je činio prihod jedinice lokalne samouprave koji se „nije morao dijeliti“ kao porez na dohodak. Obveznik ovog poreza je obveznik poreza na dohodak, a stopa je ovisila o lokalnoj jedinici kojoj pripada tj. kojoj je rezident.

3.1.5. Igre na sreću i nagradne igre

Igre na sreću i nagradne igre obuhvaćaju poreze na dobitke od igara na sreću, uključujući i naknade za priređivanje lutrijskih igara, igre u casinima te igre klađenja.

Lutrijske igre (mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara i porez na dobitke od lutrijskih igara)

Obveznik mjesečne naknade za priređivanje lutrijskih igara je priređivač lutrijske igre; a osnovica za oporezivanje (po stopi od 10%) je: ukupna vrijednost prodanih srećki ili ukupna vrijednost primljenih uplata za pojedinu igru (Porezna uprava, 2023).

Obveznik poreza na dobitke od lutrijskih igara na sreću je fizička osoba koja stječe dobitak od lutrijskih igara, a obveznik obračuna i plaćanja poreza je priređivač igre; porez ovisi o iznosu pojedinačnog dobitka prema propisanim iznosima prema stopama od 10% do 30% (Porezna uprava, 2023).

Igre u casinima

Obveznik naknade za priređivanje igre u casinu je priređivač igre na sreću, a naknade koje plaća se dijele na mjesečne i godišnje. Mjesečne naknade obuhvaćaju (Porezna uprava, 2023): zbroj dnevnih obračuna svih stolova (15%) i automata (15%), postotak uplate koji priređivač zadržava od svih igrača kod igara koje igrači igraju jedan protiv drugoga (15%) te postotak uplate koji priređivač zadržava od svih sudionika turnira (25% uplate svih sudionika). Godišnje naknade obuhvaćaju priređivanje igara: u casinima i putem interaktivnih kanala on-line igranja.

Igre klađenja (naknada za priređivanje klađenja, porez na dobitke od igara klađenja)

Obveznik naknade za priređivanje klađenja je priređivač klađenja, a osnovica je ukupan iznos uplate (mjesečna naknada: 5% od osnovice), dok je za godišnju naknadu utvrđeno plaćanje naknade za priređivanje klađenja putem uplatnih i samoposlužnih terminala te putem interaktivnih prodajnih kanala on-line igranja (Porezna uprava, 2023). Porez na dobitke od igara klađenja kreće se u rasponu od 10% do 30%, ovisno o iznosu dobitka.

Igre na sreću na automatima

Obveznik ove naknade je priređivač igre na sreću na automatu. Plaća se i mjesečna (25% od osnovice tj. dnevnih obračuna istovrsnih automata na sreću) i godišnja naknada (po svakom automatu, ovisno o njegovoj vrsti) (Porezna uprava, 2023).

Naknade za priređivanje jednokratnih igara na sreću

Prema Zakonu o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14, 114/22), obveznik ove naknade je priređivač jednokratne igre na sreću, po stopi od 5% koja se obračunava na zbroj ukupnih uplata za sudjelovanje u jednokratnoj igri.

Naknada za priređivanje nagradnih igara – propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist Hrvatskog crvenog križa

Obveznik ovog „poreza“ je priređivač nagradne igre, a iznosi 5% utvrđene vrijednosti fonda nagradne igre, za igre čiji fond prelazi vrijednost od 663,61 eura (Porezna uprava, 2023). Uplaćuje se u korist Hrvatskog crvenog križa.

3.2. Porezne reforme

Porezne reforme predstavljaju promjene u poreznom sustavu. Porezni sustav ne može biti rigidan, mora pratiti strukturu i promjene u ekonomiji te omogućiti učinkovitost, pravednost i bolju (jeftiniju) administraciju poreznog sustava. Primjer cilja porezne reforme, koji je između ostalog i premet istraživanja ovog rada je smanjenje poreznog opterećenja rada s ciljem povećanja plaća (Vlada Republike Hrvatske, 2023).

Usklađivanje i planiranje poreznog sustava počelo je poreznom reformom koja je donesena krajem 2016., a u primjenu je krenula 2017. godine te je uključivala je promjene u 16 zakona. Cilj joj je rasterećenje poduzetnika i građana, podizanje konkurentnosti, rast gospodarstva te otvaranje novih radnih mjesta (Ministarstvo financija, 2016). Između ostalog, naglasak je stavljen na pojednostavljivanje sustava (administraciju) naplate poreza. Ova porezna reforma provedena je u više krugova: prvi krug od 1. siječnja 2017., drugi krug od 1. siječnja 2018., treći krug od 1. siječnja 2019., četvrti krug od siječnja 2020., peti krug od siječnja 2021. godine¹⁰. U 2023. godini dolazi do nove reforme („šesti krug“) koja u primjenu kreće s početkom 2024. godine. Među bitnijim stavkama reforme su:

- ukidanje prireza porezu na dohodak,
- regulacija u području oporezivanja napojnica,
- umanjenje mjesečne osnovice za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje za osobe s mjesečnom bruto plaćom manjom od 1.300,00 eura,
- podizanje stopa za ulazak u sustav PDV-a (zaokruživanje iznosa u korist obveznika),
- novi rasponi za oporezivanje kuća za odmor,

¹⁰ Smanjenje stopa poreza na dohodak (24% na 20% za nižu stopu i sa 36% na 30% za višu stopu).

- propisivanje obveze jedinica lokalne samouprave da odluke o lokalnim porezima donose do 15. prosinca 2023. godine i ostalo.

Prema „Provedbenom programu Ministarstva financija za razdoblje 2021.-2024.“ ciljevi koji se nastoje ostvariti obuhvaćaju: učinkovitu, transparentu i otpornu državu te gospodarski oporavak i poboljšano poslovno okruženje (Ministarstvo financija, 2022).

4. Proračun i njegove karakteristike

Proračun je dokument koji u sebi sadrži podatke o prihodima, primicima, rashodima i izdacima za jednu i/ili više godina. Instrument je fiskalne politike koji u sebi sadrži ciljeve, omogućava praćenje izvršavanja ciljeva (planirano-ostvareno) te omogućuje sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava (Bajo, i dr., 2020). U nastavku ovog poglavlja autor detaljnije obrađuje proračunska načela i dijelove proračuna uključujući proračunske klasifikacije i računski plan (proračunsko računovodstvo).

4.1. Proračunska načela

Zakon o proračunu (NN 144/2021) definira proračunska načela koja se moraju poštovati prilikom planiranja, izrade, izvršenja te kontrole proračuna, a obuhvaćaju: načelo jedinstva i točnosti, načelo proračunske godine, višegodišnje planiranje, načelo uravnoteženosti i obračunske jedinice, načelo univerzalnosti, specifikacije, dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti. Uz spomenute, dodaje se i modificirano novčano načelo o kojem će više govora biti u naslovu 4.2.2. Računski plan.

Načelo jednakosti i točnosti odnosi se na prikazivanje svih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka po brutonačelu. To znači da se spomenute stavke prikazuju u punom iznosu i bez prijeloja (NN 144/2021). Proračunska godina u pravilu je jednaka kalendarskoj i traje 12 mjeseci od 1. siječnja (1.1.) do 31. prosinca (31.12.)

Proračun karakterizira višegodišnje planiranje tj. podrazumijeva: planiranje (za financiranje ciljeva u idućoj proračunskoj godini) i projekcije (procjena budućih proračunskih sredstava za drugu i treću proračunsku godinu) prihoda i rashoda (Bajo, i dr., 2020). Pojednostavljeno, obuhvaća tri godine: jednu godinu planiranja (sljedeću) i dvije godine koje predstavljaju projekciju.

Cilj države i njenih tijela je zadovoljenje potreba građana, a ne ostvarivanje dobiti. Sukladno izrečenom, uravnoteženost znači da su rashodi pokriveni prihodima tj. da su prihodi jednaki rashodima (načelo uravnoteženosti). Ukupni prihodi i primici služe za podmirivanje svih rashoda i izdataka (načelo univerzalnosti) (NN 144/2021).

Izvještaji se prikazuju u službenoj valuti države, od 2023. godine u Hrvatskoj je službena valuta plaćanja euro (Ministarstvo gospodarstva, 2023).

Načelo specifikacije znači da se prihodi i primici raspoređuju po ekonomskoj klasifikaciji i klasifikaciji izvora financiranja, dok se rashodi i izdaci raspoređuju prema proračunskim klasifikacijama (detaljnije u podnaslovu 4.2.1. Proračunska klasifikacija). Dobro financijsko upravljanje predstavlja upravljanje sredstvima temeljeno na načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti (NN 144/2021). Transparentnost podrazumijeva donošenje i pravovremeno objavljivanje vjerodostojnih podataka, informacija i dokumenata tj. učiniti javnosti dostupnoj sve informacije koje su bile relevantne prilikom izrade i izvršenja proračuna.

4.2. Dijelovi proračuna

Proračun se sastoji od općeg i posebnog dijela te obrazloženje proračuna, a na razini lokalnih jedinica uz proračun se donose i planovi razvojnih programa.

Opći dio proračuna obuhvaća (NN 144/21):

- sažetak Računa prihoda i rashoda i Računa financiranja,
- Račun prihoda i rashoda i Račun financiranja.

Račun prihoda i rashoda sastoji se od prihoda i rashoda koji su iskazani prema izvorima financiranja i ekonomskoj klasifikaciji te rashoda koji su iskazani prema funkcijskoj klasifikaciji (NN 114/21). Računom financiranja iskazani su „primici od financijske imovine i zaduživanja te izdaci za financijsku imovinu i za otplatu instrumenata zaduživanja prema izvorima financiranja i ekonomskoj klasifikaciji“ (NN 144/21).

Posebni dio proračuna obuhvaća (NN 144/21):

- Plan rashoda i izdataka državnog proračuna tj. jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (organizacijska, ekonomska klasifikacija i izvori financiranja).

Obrazloženje općeg dijela proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obuhvaća obrazloženje¹¹ (NN 144/21):

- prihoda i rashoda, primitaka i izdataka proračuna te
- prenesenog manjka tj. viška proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ako proračun u proračunskoj godini ostvari deficit¹², on se može financirati prenesenim viškovima iz prethodnih godina. Ukoliko se proračun ne donese do početka proračunske godine, na snagu stupa privremeno financiranje koje prema Zakonu o proračunu može trajati najduže tri mjeseca te se u tom periodu ne smiju preuzimati nove obveze niti povećavati broj zaposlenika (NN 114/21).

4.2.1. Proračunska klasifikacija

Prema Pravilniku o proračunskim klasifikacijama (NN 4/2024), klasifikacije daju okvir za iskazivanje i sustavno praćenje prihoda, rashoda, primitaka i izdataka po nositelju, cilju, namjeni, vrsti, lokaciji i izvoru financiranja. Važnost klasifikacija vezana je uz: konsolidaciju podataka za praćenje javnih financija i potrošnje na razini opće države, usporedbu podataka te njihovu kontrolu pri izvršenju (Vašiček & Vašiček, 2016). Obveznici korištenja proračunskim klasifikacija su državni proračuni i proračuni JLP(R)S te njihovi proračunski i izvanproračunski korisnici koji su zakonom definirani kao obveznici korištenja spomenutih klasifikacija. Korisnici ih primjenjuju u planiranju, izradi, donošenju i izvršenju proračuna. U nastavku su ukratko opisane i pojašnjene proračunske klasifikacije: organizacijska, programska, funkcijska, ekonomska, lokacijska te izvori financiranja.

Organizacijska klasifikacija

Organizacijska klasifikacija sadrži povezane i međusobno usklađene (hijerarhijski) cjeline proračuna i korisnika koje planiranim sredstvima ostvaruju ciljeve (Ministarstvo financija, 2024). Prikazani su kroz razdjele (unutar razdjela se nalazi jedna ili više glava), glave (unutar

¹¹ „Obrazloženje posebnog dijela državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave temelji se na obrazloženjima financijskih planova proračunskih korisnika, a sastoji se od obrazloženja programa koje se daje kroz obrazloženje aktivnosti i projekata zajedno s ciljevima i pokazateljima uspješnosti iz akata strateškog planiranja“ (NN 144/21).

¹² Ukoliko su prihodi veći od rashoda, ostvaren je suficit. Ukoliko su prihodi manji od rashoda, ostvaren je deficit.

glave se nalazi jedan proračunski korisnik) te proračunske korisnike. Statuse (razdjel, glava) dodjeljuje Ministarstvo financija, a u proračunima jedinica lokalne samouprave statute i oznake dodjeljuje upravno tijelo za financije te lokalne jedinice. U suštini, prikazuje prihode i rashode te primitke i izdatke po proračunskom subjektu u cijelosti (slika 1).

Slika 1. Organizacijska klasifikacija Općina Petlovac

II. POSEBNI DIO					
Članak 3.					
Rashodi i izdaci Proračuna , raspoređuju se po ekonomskoj , organizacijskoj, funkcijskoj, programskoj i lokacijskoj klasifikaciji Proračuna kako slijedi;					
Konto Izvor Naziv	Izvršenje 2017.	Proračun za 2018.	Plan 2019.	Projekcija za 2020.	Projekcija za 2021.
RAZDJEL 001	PREDSTAVNIČKA I IZVRŠNA TIJELA I MJESNA SAMOUPRAVA				
	7.040.755,16	10.982.992,00	10.577.150,00	8.660.050,00	7.558.050,00
GLAVA 00101	OPĆINSKO VIJEĆE ,SAVJET MLADIH I NAČELNIK				
	285.528,63	380.550,00	390.550,00	386.550,00	380.550,00
KORISNIK 00101	OPĆINSKO VIJEĆE ,SAVJET MLADIH I NAČELNIK				
	285.528,63	380.550,00	390.550,00	386.550,00	380.550,00
00101	OPĆINSKO VIJEĆE ,SAVJET MLADIH I NAČELNIK				
	285.528,63	380.550,00	390.550,00	386.550,00	380.550,00
PROGRAM 1001	FUNKCIONIRANJE OPĆINSKOG VIJEĆA I SAVJETA MLADIH				
	40.680,69	81.550,00	81.550,00	81.550,00	80.550,00
A100101	Rashodi funkcioniranja Općinskog Vijeća				
0111	Izvršna i zakonodavna tijela				
	40.680,69	81.550,00	81.550,00	81.550,00	80.550,00
3	Rashodi poslovanja				
32	Materijalni rashodi				
	35.130,69	76.000,00	76.000,00	76.000,00	75.000,00
329	11 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja				
	35.130,69	76.000,00	76.000,00	76.000,00	
38	Ostali rashodi				
	5.550,00	5.550,00	5.550,00	5.550,00	5.550,00
381	11 Tekuće donacije				
	5.550,00	5.550,00	5.550,00		

Izvor: Općina Petlovac. Dostupno na: <https://www.petlovac.hr/dokumenti-mobile/financije-mobile/proracun-opcine-petlovac/2018-2/127-prijedlog-proracuna-za-2019-s-projeksijama-za-2020-i-2021/file> [pristupljeno 01. srpnja 2024].

Programska klasifikacija

Rashodi i izdaci u programskoj klasifikaciji (slika 2) prikazani su kroz programe koji se sastoje od aktivnosti i projekata, a koji imaju ispuniti unaprijed definirani cilj (Ministarstvo financija, 2024). Aktivnosti su dijelovi programa kojima nije unaprijed utvrđeno vrijeme trajanja, dok projekt predstavlja jednokratni plan (ima unaprijed određeno vrijeme trajanja). Primjer projekta je usavršavanje zaposlenika (pri Upravnom odjelu u zdravstvu); a primjer aktivnosti je financiranje dobrovoljnog vatrogastva (pri programu Javne uprave i administracije).

Slika 2. Programska klasifikacija Općina Bilje

Šifra	Naziv	Izvršenje 2022.	Plan 2023.	Proračun za 2024.	Projekcija za 2025.	Projekcija za 2026.
RAZDJEL 1000	OPĆINA BILJE	0,00	3.045.801,00	5.737.592,74	7.205.040,00	6.329.140,00
GLAVA 01001	(G) OPĆI POSLOVI I USLUGE	0,00	710.173,00	537.943,00	515.200,00	507.300,00
Izvor financiranja 11	OPĆI PRIHODI I PRIMICI	0,00	108.303,00	145.000,00	155.300,00	137.500,00
Izvor financiranja 31	PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	0,00	5.022,00	6.372,00	6.800,00	7.400,00
Izvor financiranja 41	POMOĆI	0,00	596.848,00	386.571,00	353.100,00	362.400,00
PROGRAM 1000	OPĆI POSLOVI I USLUGE	0,00	710.173,00	537.943,00	515.200,00	507.300,00
Aktivnost A001	OPĆI POSLOVI I USLUGE	0,00	596.848,00	386.571,00	353.100,00	362.400,00
Izvor financiranja 41	POMOĆI	0,00	596.848,00	386.571,00	353.100,00	362.400,00
3	Rashodi poslovanja	0,00	264.790,00	338.750,00	305.600,00	315.400,00
32	Materijalni rashodi	0,00	258.817,00	333.250,00	300.000,00	310.000,00
34	Financijski rashodi	0,00	5.973,00	5.500,00	5.600,00	5.400,00
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	0,00	43.800,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	0,00	43.800,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00
5	Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	0,00	288.258,00	22.821,00	22.500,00	22.000,00
53	Izdaci za dionice i udjele u glavnici	0,00	1.991,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
54	Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova	0,00	286.267,00	20.821,00	20.500,00	20.000,00
Aktivnost A002	JAVNI RADOVI	0,00	5.022,00	6.372,00	6.800,00	7.400,00
Izvor financiranja 31	PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	0,00	5.022,00	6.372,00	6.800,00	7.400,00
3	Rashodi poslovanja	0,00	5.022,00	6.372,00	6.800,00	7.400,00

Izvor: Općina Bilje. Dostupno na: <https://bilje.hr/wp-content/uploads/2023/12/5.PRORACUN2024POSEBNIDIOPRORACUNAPREMAPROGRAMSKOJSTRUKTURI2024.xlsx> [pristupljeno 01. srpnja 2024].

Funkcijska klasifikacija

Cilj funkcijske klasifikacije je prikazati rashode prema njihovoj namjeni. Klasifikacija se sastoji od razreda, skupina i podskupina. Razredi za klasifikaciju su (Uredba (EU) br. 549/2013):

- 01 Opće javne usluge,
- 02 Obrana,
- 03 Javni red i sigurnost,
- 04 Ekonomski poslovi,
- 05 Zaštita okoliša,
- 06 Usluge unapređenja stanovanja i zajednice,
- 07 Zdravstvo,
- 08 Rekreacija, kultura i religija,
- 09 Obrazovanje,
- 10 Socijalna zaštita.

Unutar svakog razreda nalaze se skupine i podskupine koje dodatno analitički prikazuju razvrstane rashode (slika 3).

Slika 3. Funkcijska klasifikacija Općina Draž

Brojčana oznaka i naziv	Izvršenje 2021.	Proračun za 2022.	Indeks 4/3	Plan 2023.	Indeks 6/4	Projekcija za 2024.	Indeks 8/6	Projekcija za 2025.	Indeks 10/8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
01 Opće javne usluge	425.101,88	310.596,08	0,00	303.998,96	0,00	305.927,23	0,00	305.927,23	0,00	
011 Izvršna i zakonodavna tijela, financijski i fiskalni poslovi, vanjski poslovi	425.101,88	310.596,08	73,06	303.998,96	97,88	305.927,23	100,63	305.927,23	100,00	
03 Javni red i sigurnost	12.449,57	41.144,07	330,49	47.780,21	116,13	47.900,00	100,25	47.900,00	100,00	
032 Usluge protupožarne zaštite	12.449,57	41.144,07	330,49	47.780,21	116,13	47.900,00	100,25	47.900,00	100,00	
04 Ekonomski poslovi	38.615,99	117.592,41	304,52	422.854,87	359,59	91.450,00	21,63	91.450,00	100,00	
042 Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i lov	38.615,99	104.320,13	270,15	61.848,83	59,29	62.150,00	100,49	62.150,00	100,00	
045 Promet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
047 Ostale industrije	0,00	13.272,28	0,00	361.006,04	2.720,00	29.300,00	8,12	29.300,00	100,00	
05 Zaštita okoliša	77.410,53	54.416,34	70,30	140.964,91	259,05	141.000,00	100,02	141.000,00	100,00	
051 Gospodarenje otpadom	77.410,53	54.416,34	70,30	140.964,91	259,05	141.000,00	100,02	141.000,00	100,00	
06 Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	432.552,66	659.065,60	152,37	655.705,05	99,49	658.900,00	100,49	658.900,00	100,00	
061 Razvoj stanovanja	0,00	2.654,46	0,00	2.654,46	100,00	2.700,00	101,72	2.700,00	100,00	
063 Opskrba vodom	0,00	3.981,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
064 Ulična rasvjeta	74.575,48	56.407,20	75,64	66.361,41	117,65	66.500,00	100,21	66.500,00	100,00	
066 Rashodi vezani za stanovanje i kom. pogodnosti koji nisu drugdje svrstani	357.977,18	596.022,26	166,50	586.689,18	98,43	589.700,00	100,51	589.700,00	100,00	
08 Rekreacija, kultura i religija	148.139,04	181.830,25	122,74	201.738,67	110,95	205.000,00	101,62	205.000,00	100,00	
081 Službe rekreacije i sporta	113.272,29	135.377,27	119,51	161.921,83	119,61	165.000,00	101,90	165.000,00	100,00	
086 Rashodi za rekreaciju, kulturu i religiju koji nisu drugdje svrstani	34.866,75	46.452,98	133,23	39.816,84	85,71	40.000,00	100,46	40.000,00	100,00	
09 Obrazovanje	41.036,26	41.144,07	100,26	49.107,44	119,35	49.500,00	100,80	49.500,00	100,00	
09 Obrazovanje	41.036,26	41.144,07	100,26	49.107,44	119,35	49.500,00	100,80	49.500,00	100,00	
10 Socijalna zaštita	287.990,52	329.515,80	114,42	105.554,44	32,03	109.000,00	103,26	109.000,00	100,00	
107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programima	287.990,52	329.515,80	114,42	105.554,44	32,03	109.000,00	103,26	109.000,00	100,00	
Ukupno rashodi	1.463.296,45	1.735.304,62	118,59	1.927.704,55	111,09	1.608.677,23	83,45	1.608.677,23	100,00	

Izvor: Općina Draž. Dostupno na: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2022-1/755-prijedlog-proracuna-opcine-draz-za-2023-godinu-i-projekcije-za-2024-i-2025-godinu/file> [pristupljeno: 01. srpnja 2024].

Ekonomska klasifikacija

Ekonomska klasifikacija sadrži prikaz prihoda i primitaka po vrstama te rashoda i izdataka prema ekonomskoj namjeni (Ministarstvo financija, 2024). Prikaz je temeljen na računskom planu (detaljnije u poglavlju 4.2.2. Računski plan) kao što je prikazano na slici 4.

Slika 4. Ekonomska klasifikacija proračuna općine Bilje za 2024. godinu

Razred	Skupina	Naziv prihoda	Izvršenje 2022.	Plan 2023.	Proračun za 2024.	Projekcija proračuna za 2025.	Projekcija proračuna za 2026.
		UKUPNO PRIHODI	0,00	3.798.871,00	5.967.516,74	8.160.214,00	7.319.514,00
6		Prihodi poslovanja	0,00	3.740.473,00	5.901.016,74	8.090.714,00	7.250.014,00
	61	Prihodi od poreza	0,00	1.931.682,00	2.195.156,74	3.815.292,00	3.237.692,00
	63	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	0,00	1.334.366,00	3.085.676,00	3.654.633,00	3.391.533,00
	64	Prihodi od imovine	0,00	199.555,00	288.681,00	287.286,00	287.286,00
	65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	0,00	266.907,00	321.733,00	323.733,00	323.733,00
	66	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	0,00	4.645,00	2.270,00	2.270,00	2.270,00
	68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	0,00	3.318,00	7.500,00	7.500,00	7.500,00
7		Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	0,00	58.398,00	66.500,00	69.500,00	69.500,00
	71	Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	0,00	53.089,00	65.000,00	68.000,00	68.000,00
	72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	0,00	5.309,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00

Izvor: Općina Bilje. Dostupno na: https://bilje.hr/wp-content/uploads/2023/12/2.PRORACUN_2024RACUN_PRIHODA_I_RASHODA_PREMA_EKONOMSKOJ_KLASIFIKACIJI_2024.pdf [pristupljeno 01. srpnja 2024].

Lokacijska klasifikacija

Klasifikacijom prema kriteriju lokacije, rashodi i izdaci su prikazani prema teritorijalno definiranim cjelinama, a u skladu s ustrojem Republike Hrvatske i Europske unije (NN 4/2024). Rashodi i izdaci su klasificirani prema teritoriju na: područje Hrvatske (županija, grad i/ili općina) ili područje inozemstva. Za svako područje (grad, općina, županija, država) se dodjeljuje brojevana oznaka koju određuje Državna geodetska uprava. Valja napomenuti da se prema lokaciji ne klasificiraju: opći troškovi (aktivnosti i projekti koji sredstva koriste za funkcioniranje tj. poslovanja tijela državnih uprava), kapitalni projekti na imovini u vlasništvu Republike Hrvatske te doznake u inozemstvo koje se odnose na opće troškove (Ministarstvo financija, 2024).

Izvori financiranja

U ovoj klasifikaciji skupine prihoda i primitaka razvrstane su prema izvorima iz kojih potječu, a rashodi i izdaci prema izvorima financiranja. Prema Pravilniku o proračunskim klasifikacijama (NN 4/2024) izvori su: opći prihodi, doprinosi, vlastiti prihodi, prihodi za posebne namjene, pomoći, donacije, prihodi od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine i naknade s osnova osiguranja te namjenski primici. U nastavku su prikazani prihodi i rashodi poslovanja prema izvorima financiranja (slika 5).

Slika 5. Prihodi i rashodi poslovanja prema izvorima financiranja Općine Bilje

PRIHODI POSLOVANJA PREMA IZVORIMA FINANCIRANJA					
Brojevana oznaka i naziv	Izvršenje 2022.	Plan 2023.	Proračun za 2024.	Projekcija proračuna za 2025.	Projekcija proračuna za 2026.
PRIHODI UKUPNO	0,00	3.798.871,00	5.967.516,74	8.160.214,00	7.319.514,00
1 OPĆI PRIHODI I PRIMICI	0,00	1.997.184,00	2.253.956,74	3.874.092,00	3.296.492,00
11 OPĆI PRIHODI I PRIMICI	0,00	1.997.184,00	2.253.956,74	3.874.092,00	3.296.492,00
2 VLASTITI PRIHODI	0,00	0,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
21 VLASTITI PRIHODI	0,00	0,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
3 PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	0,00	471.680,00	631.986,00	636.019,00	636.619,00
31 PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	0,00	471.680,00	631.986,00	636.019,00	636.619,00
4 POMOĆI	0,00	1.325.362,00	3.077.304,00	3.645.833,00	3.382.133,00
41 POMOĆI	0,00	1.325.362,00	3.077.304,00	3.645.833,00	3.382.133,00
5 DONACIJE	0,00	4.645,00	2.270,00	2.270,00	2.270,00
51 DONACIJE	0,00	4.645,00	2.270,00	2.270,00	2.270,00

RASHODI POSLOVANJA PREMA IZVORIMA FINANCIRANJA					
Brojevana oznaka i naziv	Izvršenje 2022.	Plan 2023.	Proračun za 2024.	Projekcija proračuna za 2025.	Projekcija proračuna za 2026.
RASHODI UKUPNO	0,00	3.542.684,00	6.618.695,74	8.137.714,00	7.297.514,00
1 OPĆI PRIHODI I PRIMICI	0,00	2.029.255,00	2.253.956,74	3.867.197,00	3.289.597,00
11 OPĆI PRIHODI I PRIMICI	0,00	2.029.255,00	2.253.956,74	3.867.197,00	3.289.597,00
2 VLASTITI PRIHODI	0,00	0,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
21 VLASTITI PRIHODI	0,00	0,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
3 PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	0,00	471.680,00	631.986,00	642.914,00	643.514,00

Izvor: Općina Bilje. Dostupno na: <https://bilje.hr/wp-content/uploads/2023/12/3.PRORACUN2024RACUNPRIHODAIRASHODAPREMAIZVORIMAFINANCIRANJ2024.pdf> [pristupljeno 01. srpnja 2024].

Pri izradi proračuna, spomenute klasifikacije (organizacijska, programska i ekonomska) se povezuju te je svaki prihod, primitak, rashod i izdatak definiran po te tri osnove. Kroz izvršenje proračuna, rashodima i izdacima se utvrđuje izvor financiranja te prati realizacija prihoda i primitaka prema izvoru financiranja. Potrošnja je dodatno iskazana po funkcijskoj i lokacijskoj klasifikaciji čime se pružaju dodatne informacije o izvršenju tj. stvara se podloga za izradu proračuna za nadolazeća razdoblja (Vašiček & Vašiček, 2016).

4.2.2. Računski plan (proračunskog računovodstva)

Prema Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN 144/21), računski plan je sistematizirani pregled „brojčanih oznaka i naziva pojedinih računa po kojima su obveznici proračunskog računovodstva obvezni knjigovodstveno iskazivati imovinu, obveze i vlastite izvore, prihode, primitke, rashode i izdatke“¹³. Računi su razvrstani na razrede (slika 6), skupine, podskupine, odjeljke i osnovne račune, a po potrebi je moguće otvoriti i (pod)analitičke račune. Prema tome, obveze su razvrstane prema vrsti rashoda, a ne prema dobavljačima.

Slika 6. Računski plan

Izvor: izrada autora prema Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_12_158_2515.html [pristupljeno 29. lipnja 2024].

¹³ Računski plan u proračunskom računovodstvu ima funkciju kontnog plana u računovodstvu poduzetnika.

Razredi 3, 4, 5, 6, 7 i 8 koriste se pri izradi proračuna i financijskih planova te u procesu izvršavanja (prema prirodnim vrstama prihoda, rashoda, primitaka i izdataka se prate tekuće, kapitalne i financijske aktivnosti), a razredi 0, 1, 2 i 9 su razredi koji prate imovinu, obveze i vlastite izvore (Bičanić, Dojčić, Jakir Bajo, Slovinac, & Karačić, 2021). Podloga za računski plan je ranije spomenuta ekonomska klasifikacija.

Specifičnost proračunskog računovodstva je korištenje modificiranog načela nastanka događaja: prihodi se priznaju po naplati (u razdoblju u kojem su raspoloživi i mogu se naplatiti); rashodi se priznaju na temelju nastanka poslovnog događaja (obveza) u izvještajnom razdoblju u kojem su nastali (Bičanić, Dojčić, Jakir Bajo, Slovinac, & Karačić, 2021).

4.2.3. Izvori financiranja gradskih i općinskih proračuna

Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 127/17, 138/20, 151/22, 114/23), općine i gradovi se financiraju:

- prihodima od poreza (zajedničkim ili poreznim prihodima koji pripadaju isključivo lokalnoj jedinici),
- pomoćima,
- vlastitim i namjenskim prihodima sukladno popisima,
- zajedničkim prihodima (primjer: godišnje naknade za koncesije).

Vlastiti porezni prihodi spomenuti su ranije, a uključuju: porez na promet nekretnina, porez na potrošnju, porez (naknadu) za korištenje javnih površina, porez na kuće za odmor te do 2024. godine prirez porezu na dohodak. Zajednički porezni prihod je porez na dohodak koji se prema istom Zakonu raspodjeljuje na:

- grad/općinu 74%,
- županiju 20% te
- decentralizirane funkcije 6%.

Neporezni prihodi jedinica lokalne samouprave su (Bajo, i dr., 2020):

- prihodi ostvareni od vlastite imovine:
 - darovi, nasljedstva, legati,
 - prihodi od poduzeća i drugih pravnih osoba u njihovom vlasništvu,
 - prihodi od nepokretnih i pokretnih stvari u vlasništvu lokalne jedinice,
 - prihodi od prodaje nepokretnih i pokretnih stvari,
 - prihodi od koncesija,
- novčane kazne,
- upravne i boravišne pristojbe,
- komunalne naknade i doprinosi,
- ostali prihodi.

Prihode (i primitke) je najlakše pratiti prema ekonomskoj klasifikaciji tj. prema računskom planu proračunskih korisnika (razredi 6, 7, 8).

Načela Europske povelje o lokalnoj samoupravi ističu da je lokalnim jedinicama potrebno omogućiti vlastite prihode te autonomno raspolaganje tim prihodima, razmjerno njihovim ovlastima (Council of Europe, 2018).

Sredstva koja lokalne jedinice ostvaruju vezana su i za fiskalno izravnaje. Zbog neuravnoteženosti između prihoda i rashoda nastaje potreba za fiskalnim izravnajem kao instrumentom koji će osigurati prihode nižim razinama; postoje dvije vrste izravnaja: vertikalno i horizontalno (Jurković, 2002). Horizontalno izravnaje predstavlja sustave dotacija viših razina vlasti prema nižim, a vertikalno izravnaje predstavlja prava nižih razina vlasti da sudjeluju u pojedinim prihodima (koncesije i raspodjela poreza na dohodak). U Hrvatskoj pravo na izravnaje imaju one jedinice lokalne samouprave čiji je (potencijalni) prihod manji od referentne vrijednosti koja je utvrđena zakonom¹⁴.

Uz spomenuto, jedinice lokalne samouprave imaju pravo zaduživanja, „najviše do 20% ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje“ (Ministarstvo financija, 2023).

¹⁴ Postupak utvrđivanja referentne vrijednosti i poreznog kapacitet je detaljno opisan kroz Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 127/17, 138/20, 151/22, 114/23).

5. Analiza proračuna jedinica lokalnih samouprava na području Baranje u razdoblju od 2017. do 2023. godine

U nastavku su analizirani proračuni lokalnih jedinica na području Baranje (Hrvatska), u razdoblju od 2017. do 2023. godine. Kako bi se prikazao utjecaj porezne reforme, napravljena je simulacija utjecaja na proračune i na neto plaću rezidenata. Simulacija je prikazana u završnom dijelu ovog poglavlja, a obuhvaća i 2024. godinu u kojoj je na snagu stupila nova porezna reforma.

Detaljnije informacije o promatranim jedinicama nalaze se u nastavku te uključuju podatke o populaciji i indeksu razvijenosti. Nakon toga slijedi analiza visine i strukture proračuna, simulacija utjecaja ukidanja prihoda od prireza te prikaz (simulacija) utjecaja porezne reforme na neto plaće osoba koje ostvaruju primitke (dohodak) od nesamostalnog rada.

5.1. O promatranim jedinicama lokalne samouprave

Hrvatsku Baranju čini zemljopisni trokut između Drave, Dunava i granice s Mađarskom (slika 7). Pripada slavonsko-baranjskoj regiji i Osječko-baranjskoj županiji. Baranja je višenacionalna regija u kojoj uz Hrvate žive Mađari, Srbi, Nijemci i druge narodnosti (Hadžihusejnović Valašek, 2014). Na tom području nalazi se 9 jedinica lokalne samouprave: grad Beli Manastir te općine Bilje, Čeminac, Darda, Draž, Jagodnjak, Kneževi Vinogradi, Petlovac i Popovac.

Slika 7. Karta Baranje

Izvor: LAG Baranja. Dostupno na : <https://lag-baranja.hr/lag/item/1378-broj-stanovnika-baranjskih-mjesta-po-popisima-2021-2011-i-2001> [pristupljeno 29. lipnja 2024].

Najznačajniji prirodni potencijali Baranje su poljoprivredna zemljišta (oranice, vinogradi i voćnjaci, livade i pašnjaci, močvare i trstici), šume i vodni resursi (Predojević, 2018). Osim prirodne klime i geografskog područja, značajan utjecaj na područje Baranje ostvaruje i trgovačko društvo Belje koje na tim područjima posluje više od 3 stoljeća te (ne)izravno utječe na razvoj tog područja. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2024), u 2021. godini najviše BDP-a se ostvaruje u djelatnostima: javne uprave, obrazovanja i djelatnosti zdravstvene zaštite, a slijedi prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

5.1.1. Populacija

U prethodnom poglavlju je spomenuta multikulturalnost na području Baranje. U nastavku je prikazana tablica s brojem stanovnika u razdoblju od 1991. do 2021. godine, prema provedenim popisima stanovništva. Podaci o broju stanovnika obuhvaćaju i „prigradska“ naselja.

Tablica 5. Broj stanovnika

Lokalna jedinica / Godina	1991.	2001.	2011.	2021.
<i>Beli Manastir</i>	13.108	10.986	10.068	7.973
<i>Bilje</i>	6.455	5.480	5.642	4.772
<i>Čeminac</i>	3.536	2.856	2.909	2.484
<i>Darda</i>	8.685	7.062	6.908	5.427
<i>Draž</i>	4.623	3.356	2.767	1.949
<i>Jagodnjak</i>	3.602	2.537	2.023	1.500
<i>Kneževi Vinogradi</i>	6.848	5.186	4.614	3.357
<i>Petlovac</i>	3.785	2.743	2.405	1.874
<i>Popovac</i>	3.623	2.427	2.084	1.446

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku

Iz podataka je vidljivo da je Baranja suočena sa problemom depopulacije, odlaska stanovništva.

5.1.2. Indeks razvijenosti

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18), Ministarstvo regionalnog razvoju i fondova Europske unije ocjenjuje i razvrstava jedinice

lokalne i područne (regionalne) samouprave. Razvrstavanje se temelji na pokazateljima koji uključuju (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2024):

- prosječni dohodak po stanovniku,
- prosječni izvorni prihodi po stanovniku,
- prosječnu stopu nezaposlenosti,
- opće kretanje stanovništva,
- stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje),
- indeks starenja.

Razvrstavanje jedinica pomaže u praćenju razvijenosti regija i u njihovom kretanju („napredovanju“). U tablici 6 su prikazani indeksi razvijenosti za promatrane lokalne jedinice.

Tablica 6. Indeksi razvijenosti

Lokalna jedinica / Godina	2013	2018	2024
<i>Grad Beli Manastir</i>	II	III	II
<i>Općina Bilje</i>	II	IV	IV
<i>Općina Čeminac</i>	II	III	III
<i>Općina Darda</i>	II	II	I
<i>Općina Draž</i>	II	I	I
<i>Općina Jagodnjak</i>	II	I	I
<i>Općina Kneževi Vinogradi</i>	II	II	I
<i>Općina Petlovac</i>	II	I	I
<i>Općina Popovac</i>	II	I	I

Izvor: izrada autora prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije

Jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina, I. skupina predstavlja samouprave koje se nalaze u zadnjoj četvrti ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave, dok skupina VIII. predstavlja jedinice koje se nalaze u prvoj četvrti iznadprosječno rangiranih jedinica. Promatrane jedinice se nalaze u skupinama ispodprosječno rangiranih jedinica (skupine I., II., III., IV.). Lokalne jedinice koje su razvrstane u I. skupinu ostvaruju olakšice u

pogledu poreza na dohodak¹⁵; prilikom utvrđivanja porezne obveze, porezna osnovica se umanjuje za 50%¹⁶.

5.2. Visina i struktura proračuna

U uvodnom dijelu je spomenuto prikupljanje podataka od jedinica lokalne samouprave, vezano za prihode od poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Analizirajući financijska izvješća, na obrascu PR-RAS (o kojem će biti riječ kasnije), na računu 611 se nalaze prihodi od „Poreza i prireza na dohodak“. Zbog velikih oscilacija u visini prihoda kroz godine, autor je zatražio dodatnu potvrdu o visini prihoda od poreza na dohodak i prireza od jedinica lokalne samouprave (Prilog 1). Odgovori koji su pristigli potvrđivali su da lokalne jedinice „ne raspolažu“ samostalno podacima o navedenom, nego im podatke o prihodima vezanim uz porez i prirez na dohodak dostavlja Financijska agencija (Fina) u obliku Izvještaja o ustupljenim prihodima poreza na dohodak (za decentralizirane izdatke), tzv. obrazac P-2/2 (slika 8).

Slika 8. Izvještaj o ustupljenim prihodima poreza na dohodak

08.01.2018.
P- 2/2

**IZVJEŠTAJ O USTUPLJENIM PRIHODIMA POREZA NA DOHODAK
ZA DECENTRALIZIRANE IZDATKE**
za razdoblje od 01.01.2017. do 31.12.2017.

(u kunama)

021 BILJE

Šifra podvrste	Podvrsta prihoda	Ukupno raspoređeno					
		1(2doe)	2	3	4	5	6
1200	Porez i prirez na dohodak	5.848.786,75	13.108,42	667.189,78	5.168.488,55	0,00	0,00
1	Porez na dohodak	5.557.804,88	0,00	667.189,78	4.890.615,10	0,00	0,00
2	Udio pozicije izravnjanja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Za osnovno školstvo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	Za srednje školstvo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Zajednički kapitalni projekti na otocima	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Centri za socijalnu skrb	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Domovi za starije i nemoćne osobe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Za zdravstvo - ustanove u vlasništvu županije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Kapitalni projekti na brdsko-planinskim područjima	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	Prirez na porez na dohodak	277.873,45	0,00	0,00	277.873,45	0,00	0,00
11	Ustupljeni dio za vatrogasne postroje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	Za Poreznu upravu	13.108,42	13.108,42	0,00	0,00	0,00	0,00
13	Namirenje po čl. 36. zakona	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Udio pozicije za projekte sufinancirane iz EU fond	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Fiskalno izravnjanje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZA POREZNU UPRAVU OD:		14.797,57					
	-1200 Porez na dohodak i prirez porezu na dohodak	13.108,42					
	-2715 Članarina turističkim zajednicama	1.740,96					
	-2720 Članarina turističkim zajednicama	0,00					
	-2736 Članarina turističkim zajednicama	0,00					
	-2741 Članarina turističkim zajednicama	0,00					
	-2848 Porez na promet nekretnina	0,00					
	-2870 Prihod od spom.rente koja se pla.po stopi na uk.prih.	- 51,81					

Izvor: ustupljeni podaci od strane jedinica lokalnih samouprava

¹⁵ Olakšice tj. prava se ostvaruju i na drugim porezima, na primjer olakšica prilikom obračuna i plaćanja poreza na dobit, no one nisu predmet ovog istraživanja.

Bilješke uz financijska izvješća većine lokalnih jedinica ne sadrže podatke o točnom iznosu prihoda od poreza i prireza na dohodak.

Temeljni financijski izvještaji koje obvezno sastavljaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su definirane Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN 37/022) te uključuju:

- Bilancu (obrazac BIL),
- Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS),
- Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji (obrazac RAS-funkcijski),
- Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza (obrazac P-VRIO),
- Izvještaj o obvezama (obrazac OBVEZE),
- Bilješke.

Uz spomenuto, sastavlja se i Referenta stranica koja sadrži opće podatke o proračunskom korisniku te podatke iz financijskih izvještaja. Ovaj rad temelji se na Izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima jer su u njemu prikazane kategorije prihoda i primitaka (prihodi od poreza tj. poreza na dohodak i prireza) koje će se u nadolazećim poglavljima najviše koristiti. „PR-RAS“ je sličan računu dobiti i gubitka u računovodstvu poduzetnika¹⁷, na idućoj slici se nalazi shema utvrđivanja financijskog rezultata tj. deficita ili suficita.

Slika 9. Utvrđivanje financijskog rezultata

I RAZINA - OPERATIVNI REZULTAT
- prihodi poslovanja (razred 6) i kapitalni prihodi (prihodi od prodaje nefinancijske imovine – razred 7) i
- rashodi poslovanja (razred 3) i kapitalni rashoda (rashodi za nabavu nefinancijske imovine – razred 4)
RAZRED 6 – RAZRED 3 = NETO TEKUĆE POSLOVANJE
RAZRED 7 – RAZRED 4 = NETO INVESTIRANJE
<hr/>
II RAZINA - FINANCIRANJE
- primici od financijske imovine i zaduživanja (razred 8)
- izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova
RAZRED 8 – RAZRED 5 = NETO FINANCIRANJE

Izvor: Vašiček i Vašiček (2016). *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*

¹⁷ U izvještavanju proračunskih korisnika ne bilježi se amortizacija, a razlozi su: država ne plaća porez na dobit (ne uzima u obzir trošak amortizacije), država je zainteresirana za sučeljavanje tekućih prihoda i izdataka sa procijenjenim prihodima i izvršenjima, država nema potrebu za egzistiranje informacija o povratu investicije (Vašiček & Vašiček, 2016).

Utvrđeni rezultat se prenosi na kontra razreda 9, u bilanci su ti iznosi prikazani u pasivi.

Prije analiziranja proračuna, važno je napomenuti da se sredstva fiskalnog izravnjanja jedinice primaju evidentiraju kao nenamjenski prihod u okviru podskupine računa 611 Porez i prirez na dohodak, što opravdava skok za ovu skupinu prihoda od 2018. godine (Ministarstvo financija, 2018). Od 2021. godine smanjenje prihoda na računu 611 rezultat je kompenzacijskih mjera koje država isplaćuje. One se knjiže se kao tekuće pomoći¹⁸, a ne kao prije na stavci prihoda od poreza i prireza (Općina Bilje, 2022). „Skrraćeni“ izvještaj PR-RAS koji obuhvaća samo razrede od 3 do 8 te tekući rezultat nalazi se u prilogu (prilog 2).

Stope prireza po promatranim lokalnim jedinicama su u razdoblju od 2017. do 2023. godine iznosile: Beli Manastir (5%), Bilje (5%), Čeminac (10%), Darda (5%), Draž (2%), Jagodnjak (3%), Kneževi Vinogradi (do 2020. godine je stope prireza iznosila 5 %, a do 2021. godine 4%), Petlovac (5%) i Popovac (3%).

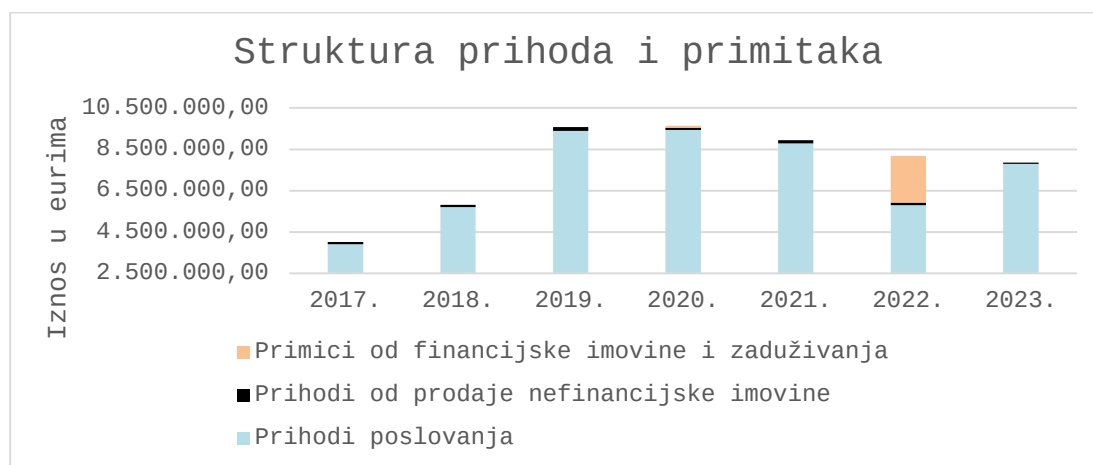
¹⁸ Ovome možemo pribrojiti i činjenicu da: „umjesto udjela fiskalnog izravnjanja, iz poreza na dohodak, sredstva fiskalnog izravnjanja osiguravaju se iz državnog proračuna“ (Ministarstvo financija, 2020).

Beli Manastir

Prva jedinica lokalne samouprave koje se analizira je Beli Manastir, jedini baranjski grad, broji najviše stanovnika među promatranim jedinicama. Na grafikonu 1 je prikazana struktura prihoda i primitaka prema razredima računskog plana:

- prihodi poslovanja (razred 6),
- prihodi od prodaje nefinancijske imovine (razred 7),
- primici od financijske imovine i zaduživanja (razred 8).

Grafikon 1. Struktura prihoda i primitaka – Beli Manastir

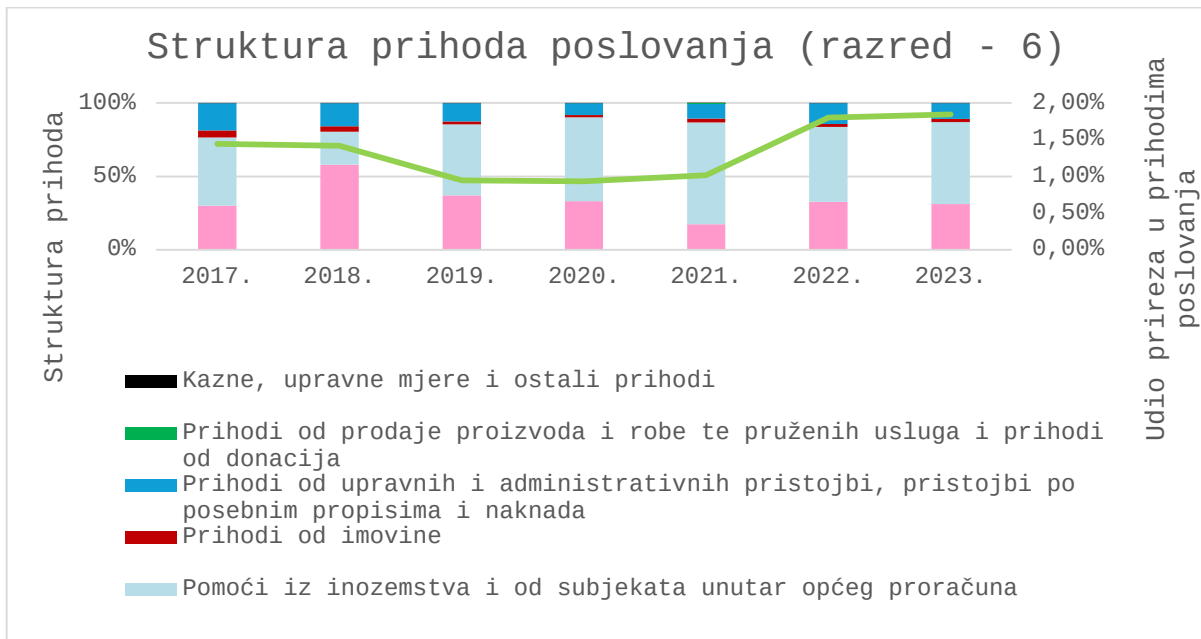

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Grada Belog Manastira

Najznačajniji prihodi su prihodi poslovanja, a slijede ih prihodi od prodaje nefinancijske imovine. U 2022. godini vidljivo je povećanje primitaka od financijske imovine i zaduživanja; razlog je zaduživanje grada u iznosu od oko 2,26 milijuna eura za financiranje projekta izgradnje gradskog sportskog parka (Grad Beli Manastir, 2023). Na grafikonu 2 prikazana je struktura prihoda poslovanja (razred 6) te je uz njih na desnoj osi prikazan udio prihoda od prireza u prihodima poslovanja¹⁹.

¹⁹ O nominalnim iznosima prihoda od prireza će biti više govora u idućem naslovu.

Grafikon 2. Struktura prihoda poslovanja – Beli Manastir

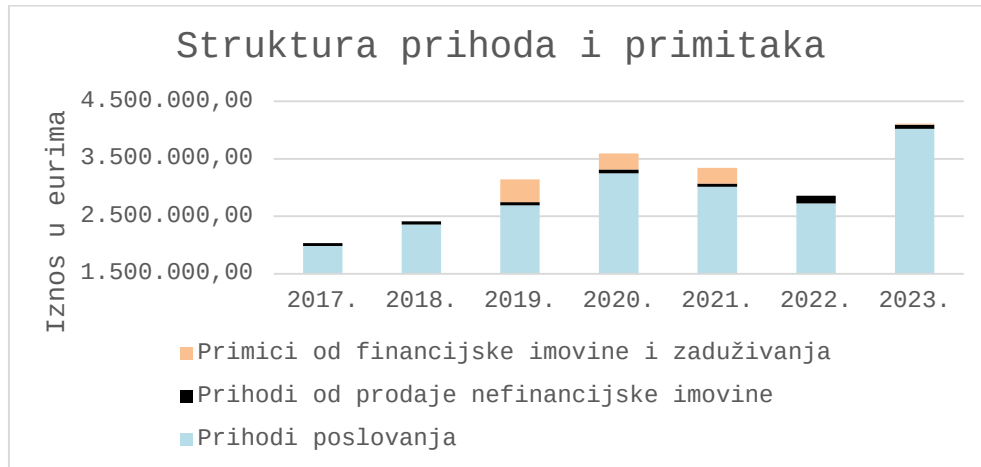
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Grada Belog Manastira

Prihodi od poreza povećani su od 2018. zahvaljujući ranije spomenutom načinu knjiženja fiskalnog izravnjanja. Od 2021. pomoći tj. fiskalno izravnjanje se knjiži kao pomoć proračuna (svijetlo plava boja) te zapravo dolazi do preusmjeravanja tih iznosa između kategorija prihoda. Prihodi od upravnih pristojbi te prihodi od imovine su relativno stabilni. Udio prireza u prihodima poslovanja prati poslovne cikluse u ekonomiji. Grad Beli Manastir također veliki dio prihoda ostvaruje i kroz povlačenje sredstava iz EU fondova.

Bilje

Općina Bilje je prema indeksu razvijenosti „najrazvijenija“ među promatranim lokalnim jedinicama. Na grafikonu broj 3 prikazana je struktura prihoda i primitaka.

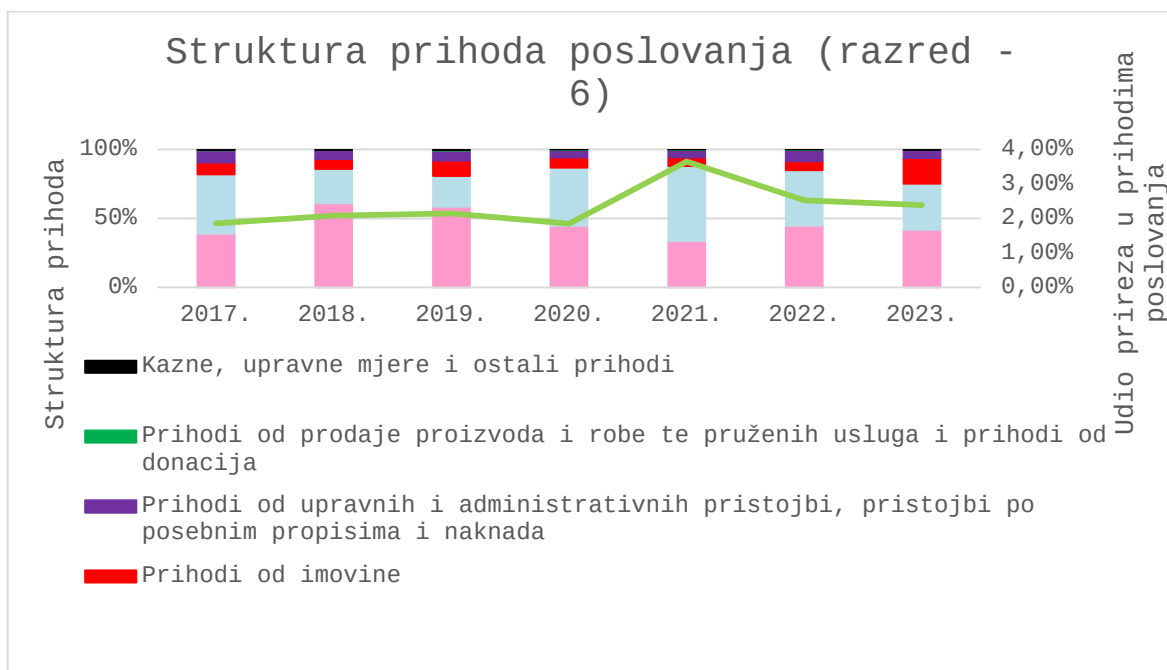
Grafikon 3. Struktura prihoda i primitaka - Bilje

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Bilje

Iz grafikona je vidljivo kako prihodi poslovanja donose najveći (najznačajniji) dio prihoda u ukupnim приходima i primicima. Na sljedećem grafičkom prikazu nalazi se struktura prihoda poslovanja promatrane lokalne jedinice.

Grafikon 4. Struktura prihoda poslovanja - Bilje

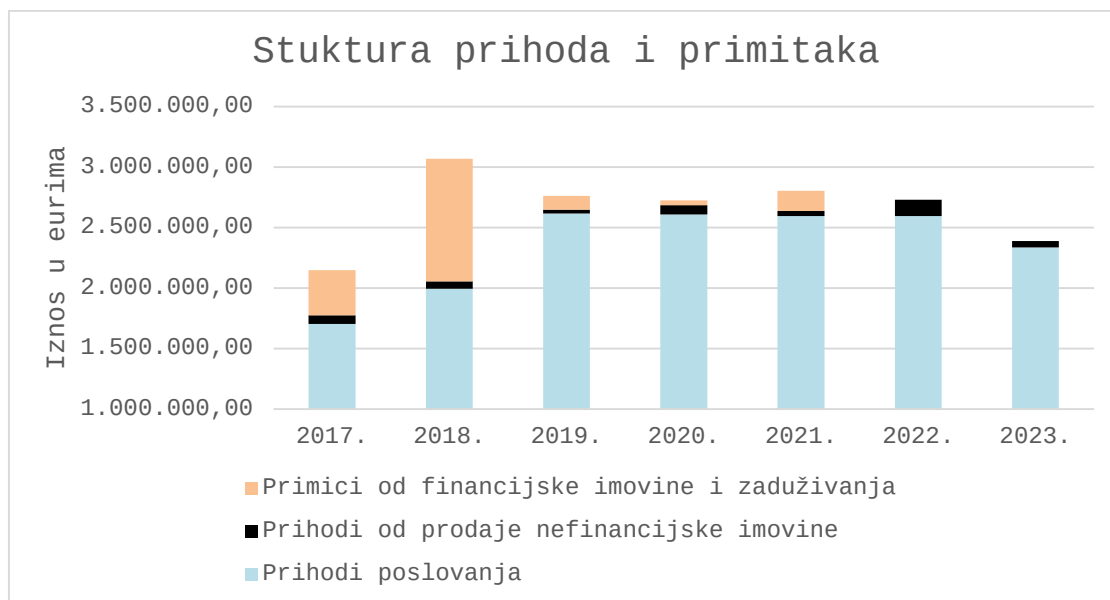
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Bilje

Udio i iznos prireza u prihodima poslovanja doživio je porast nakon COVID-19 krize, što je potvrđeno i kroz bilješke uz financijska izvješća²⁰ navodom kako je došlo do povoljne gospodarske situacije u ekonomiji. Povećanje prihoda od imovine u 2023. godini je rezultat povećanja prihoda od koncesije i zakupa (računi 6421 i 6422) zbog povećanja koje se odnose na cijenu poljoprivrednog zemljišta koja je revalorizirana, „plaćena je koncesija i zakup poljoprivrednog zemljišta po višim cijenama unatrag četiri godine“ (Općina Bilje, 2024).

Čeminac

Općina Čeminac je u promatranom razdoblju svake godine imala najviše stope prireza (10%). U nastavku je prikazana struktura prihoda i primitaka Općine Čeminac.

Grafikon 5. Struktura prihoda i primitaka - Čeminac

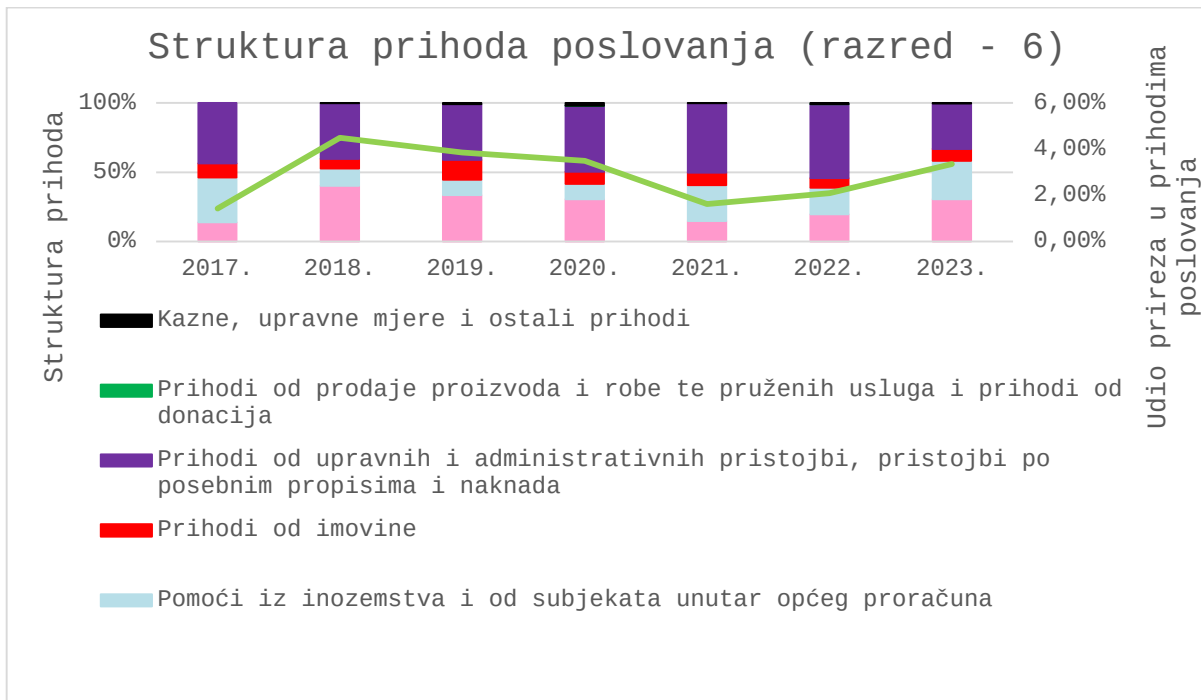

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Čeminac

Najviše prihoda ostvaruje se iz prihoda poslovanja koji bilježe pad u 2023. godini. U 2018. godini, primici su, prema planu, veći zbog zaduživanja kod kreditnih institucija u javnom sektoru u iznosu oko 1.011.000 eura (Općina Čeminac, 2019). Grafikon 6 prikazuje strukturu prihoda poslovanja.

²⁰ Iznosi na grafikonima su prikazani prema udjelu u poslovnim prihodima te smanjenje udjela u ukupnim prihodima ne označava nužno i smanjenje prihoda u nominalnom iznosu. Prihodi od prireza u nominalnom iznosu su prikazani u sljedećem poglavlju, dok se za detaljnija financijska izvješća čitatelje upućuje na samostalno analiziranje svakog financijskog izvješća posebno.

Grafikon 6. Struktura prihoda poslovanja - Čeminac

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Čeminac

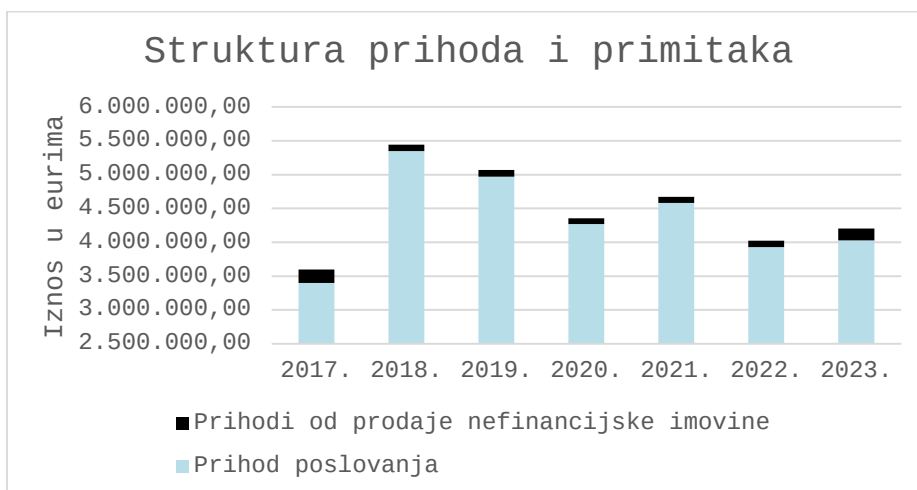
Najzastupljeniji prihodi su prihodi od komunalne naknade (Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi). U usporedbi s drugim lokalnim jedinicama, evidentno je kako Čeminac uz Beli Manastir ostvaruje najviše prihode iz ove kategorije i u nominalnom iznosu²¹.

Darda

Kao i sve promatrane jedinice i Općina Darda je suočena s problemom depopulacije stanovništva. Indeks razvijenosti je u 2024. godini pao te je Darda razvrstana u I. skupinu razvijenosti. Na grafikonu broj 7 je prikazana struktura prihoda i primitaka.

²¹ O visokim iznosima komunalnih naknada bilo je riječi i u medijima: Dnevnik.hr. (2019). USKOK ga istražuje, a Pinjuh diže građanima komunalne naknade i vraća "traktorinu". Preuzeto 9. srpanj 2024 iz Dnevnik.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/opcina-ceminac-povisila-komunalne-naknade---571437.html>.

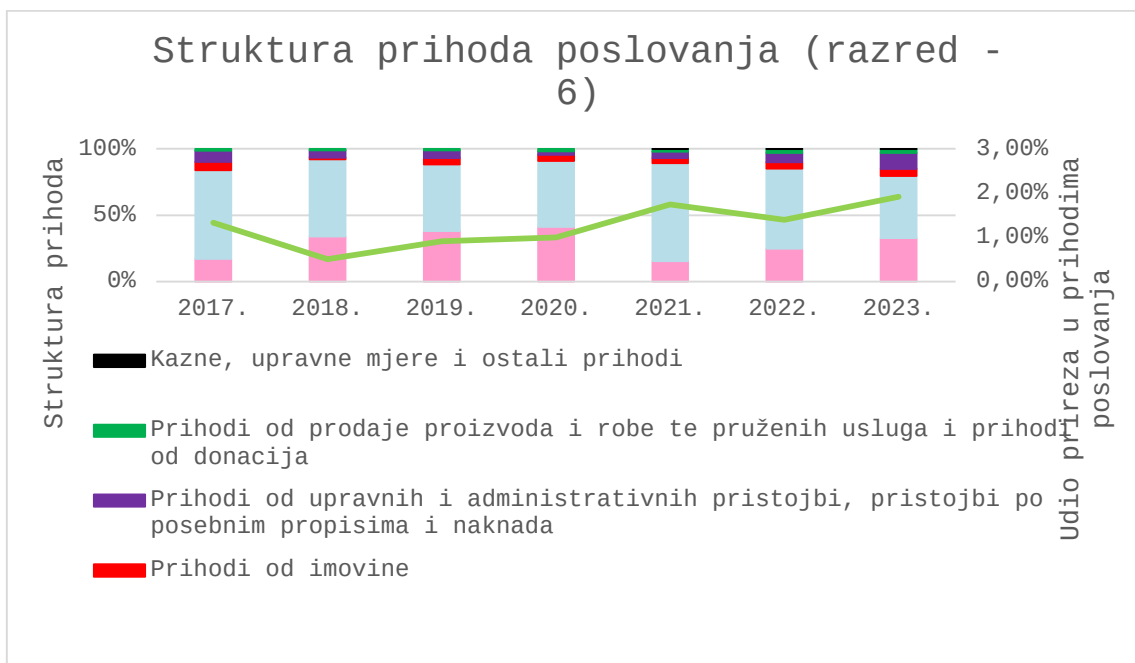
Grafikon 7. Struktura prihoda i primitaka - Darda

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Darda

U promatranom razdoblju, Darda nije zabilježila aktivnosti (stanje 0) na računima primitaka od financijske imovine i zaduživanja. Veličina proračuna (izvršenja) definirana je isključivo vlastitim prihodima poslovanja te prihodima od prodaje nefinancijske imovine. Graf ispod prikazuje strukturu prihoda poslovanja.

Grafikon 8. Struktura prihoda poslovanja - Darda

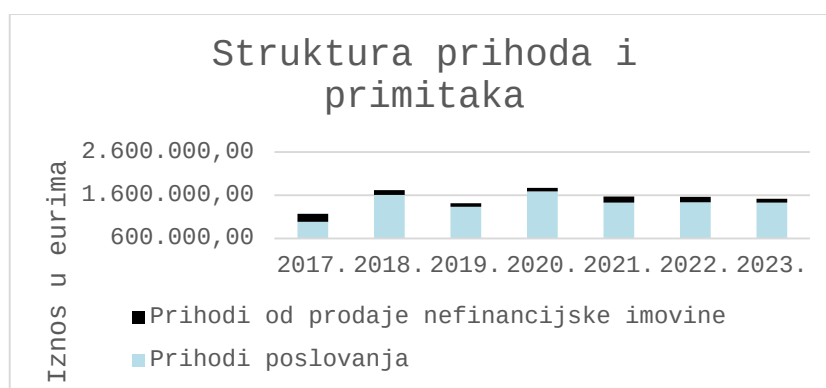
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Darda

Najveći udio u prihodima zauzima stavka pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna što znači da Darda ne može generirati dovoljno vlastitih prihoda kako bi održavala financijsku stabilnost tj. ovisna je o transferima.

Draž

Općina Draž također nema zabilježene primitke od financijske imovine i zaduživanja. U nastavku je prikazan grafikon s ukupnim iznosom prihoda ostvarenih u promatranoj lokalnoj jedinici.

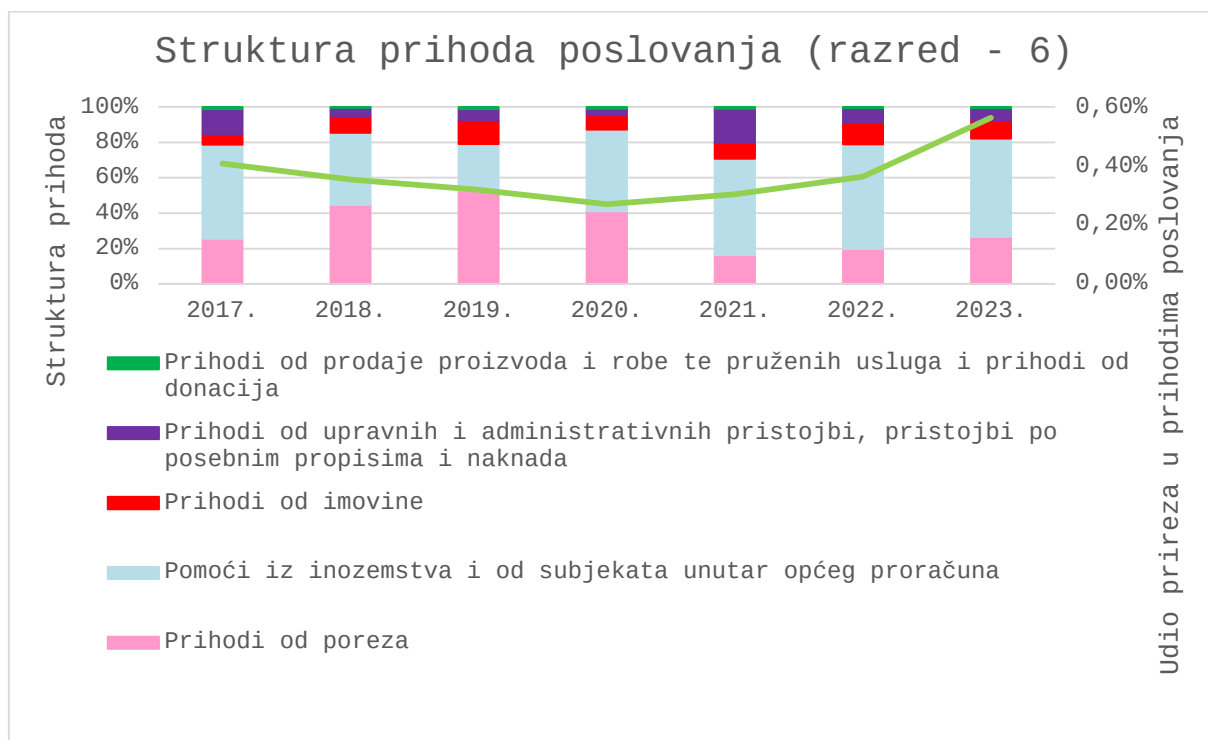
Grafikon 9. Struktura prihoda i primitaka - Draž

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Draž

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine uglavnom se odnose na prodaju neproizvedene dugotrajne imovine (zemljišta) te prodaju proizvedene dugotrajne materijalne imovine (zgrade/građevine). Grafikon 10 prikazuje strukturu prihoda poslovanja u promatranoj lokalnoj jedinici.

Grafikon 10. Struktura prihoda poslovanja - Draž

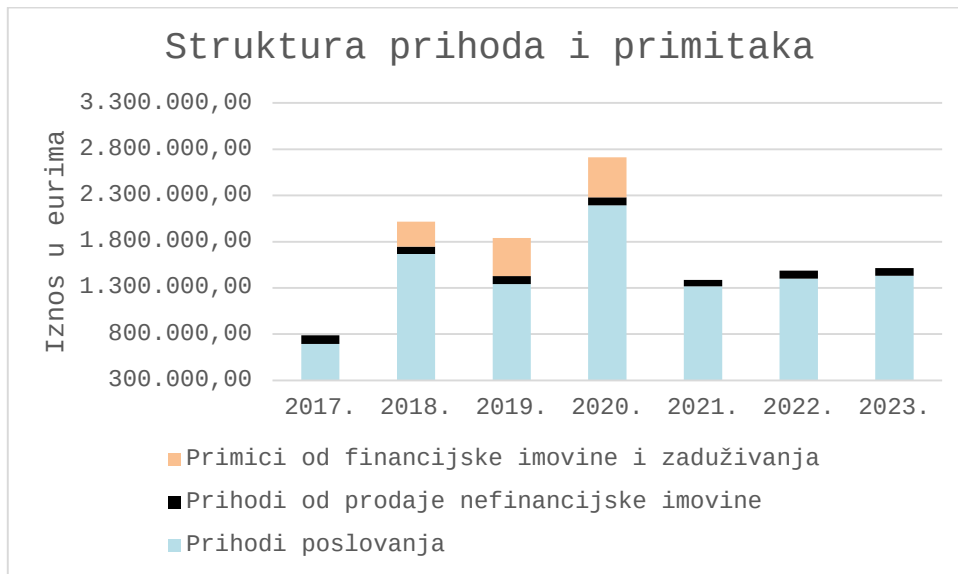
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Draž

Prihodi od pomoći su najzastupljeniji prihodi u Općini Draž, a slijede ih prihodi od poreza te prihodi od imovine. Prihodi od imovine se uglavnom odnose na prihode od nefinancijske imovine, točnije, na prihode od zakupa i iznajmljivanja imovine (kroz naknadu) (Općina Draž, 2023).

Jagodnjak

Općina Jagodnjak smještena je na zapadu Baranje, a gospodarsku osnovu čine ratarstvo, stočarstvo, proizvodnja stočne hrane, građevinarstvo te trgovina (Općina Jagodnjak, 2023). U nastavku je prikazana struktura prihoda i primitaka prema izvršenju proračuna.

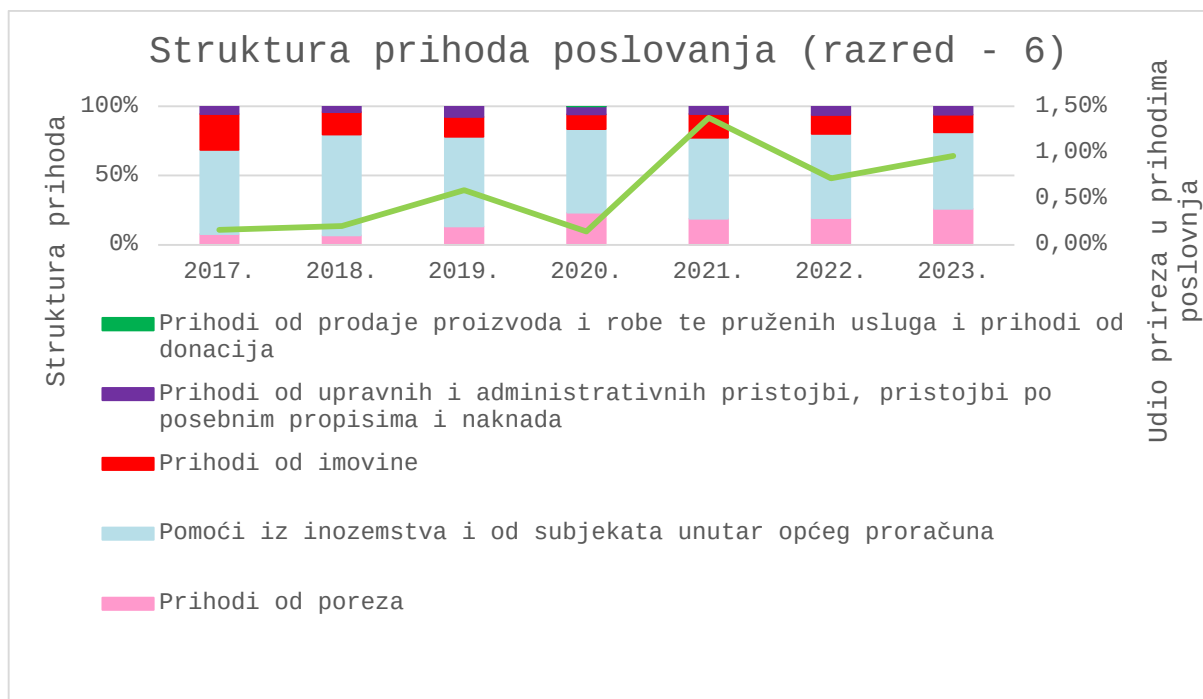
Grafikon 11. Struktura prihoda i primitaka - Jagodnjak

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Jagodnjak

Prihodi poslovanja i u ovoj općini sačinjavaju većinu ukupnih prihoda i primitaka. Primici od financijske imovine se odnose na kredite primljene od kreditnih institucija u javnom sektoru. Struktura razreda 6 je detaljnije prikazana na sljedećem grafikonu.

Grafikon 12. Struktura prihoda poslovanja - Jagodnjak

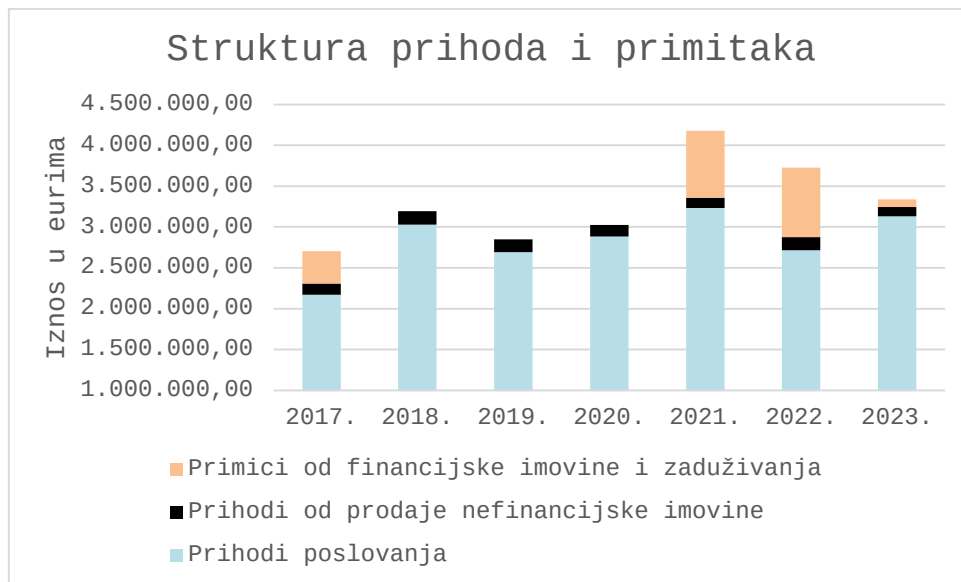
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Jagodnjak

Prihodi su prema svojoj strukturi relativno stabilni kroz cijelo promatrano razdoblje, bez prevelikih oscilacija. Evidentno je da je općina vrlo ovisna o transferima tj. pomoćima iz inozemstva tj. subjektima unutar proračuna. Prihodi od imovine ostvaruju se većinom na temelju zakupa, iznajmljivanja imovine te naknada za koncesije.

Kneževi Vinogradi

Struktura prihoda i primitaka Općine Kneževi Vinogradi prikazana je u nastavku (grafikon 13).

Grafikon 13. Struktura prihoda i primitaka - Kneževi Vinogradi

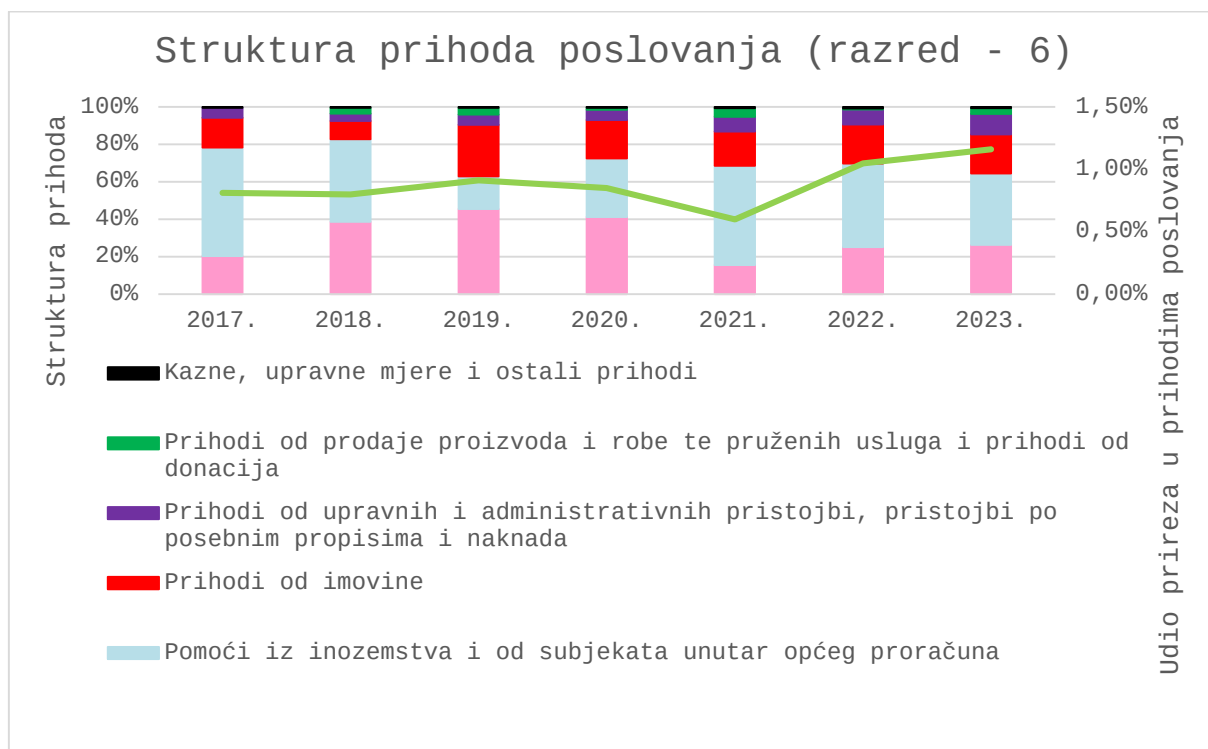

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Kneževi Vinogradi

Prihodi lokalne jedinice su u promatranom razdoblju relativno stabilni, izuzeća su primici od financijske imovine i zaduživanja koja se pojavljuju samo u četiri godine. Kredit iz 2021. godine korišten je za rekonstrukciju nerazvrstanih cesta, uz prethodno odobrenje Vlade (Općina Kneževi Vinogradi, 2022).

Grafikon 14 donosi detaljniji prikaz prihoda poslovanja, prema udjelima u ukupnom poslovnom prihodu.

Grafikon 14. Struktura prihoda poslovanja - Kneževi Vinogradi

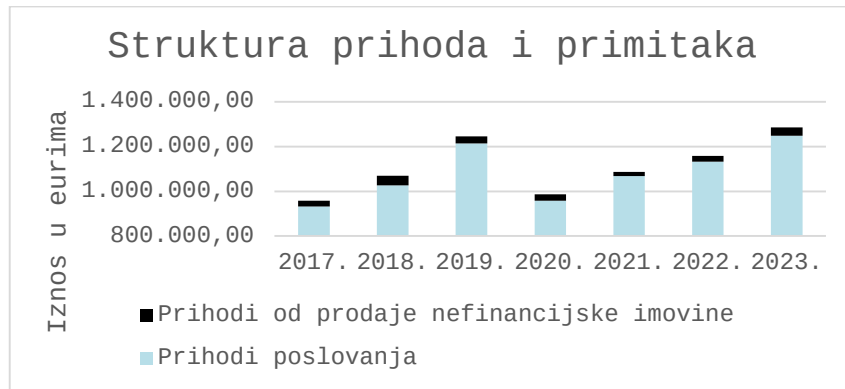
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Kneževi Vinogradi

Prihodi Općine su relativno stabilni u svojim omjerima kroz promatrana razdoblja. U 2019. godini, prihodi od imovine su povećani te se odnose na zakup nekretnina i poljoprivrednih zemljišta. Udio prireza u prihodima poslovanja iznosi oko 0,88% u prosjeku.

Petlovac

Struktura prihoda i primitaka Općine Petlovac prikazana je na grafikonu 15. Interesantno je promatrati rast proračuna koji „prati ekonomska kretanja“.

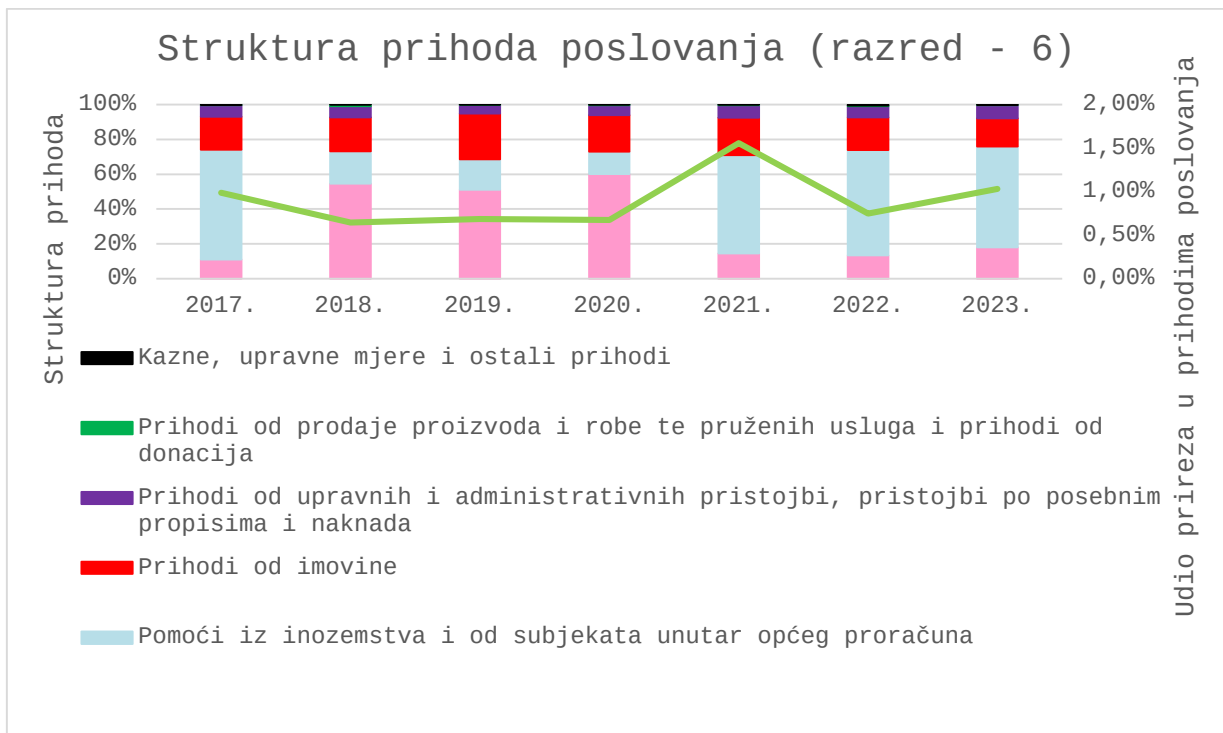
Grafikon 15. Struktura prihoda i primitaka – Petlovac

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Petlovac

Kao što je vidljivo iz grafikona, Općina nije ostvarivala primitke od financijske imovine tj. zaduživanja. Grafikonom 16. prikazana je detaljnija struktura prihoda poslovanja.

Grafikon 16. Struktura prihoda poslovanja - Petlovac

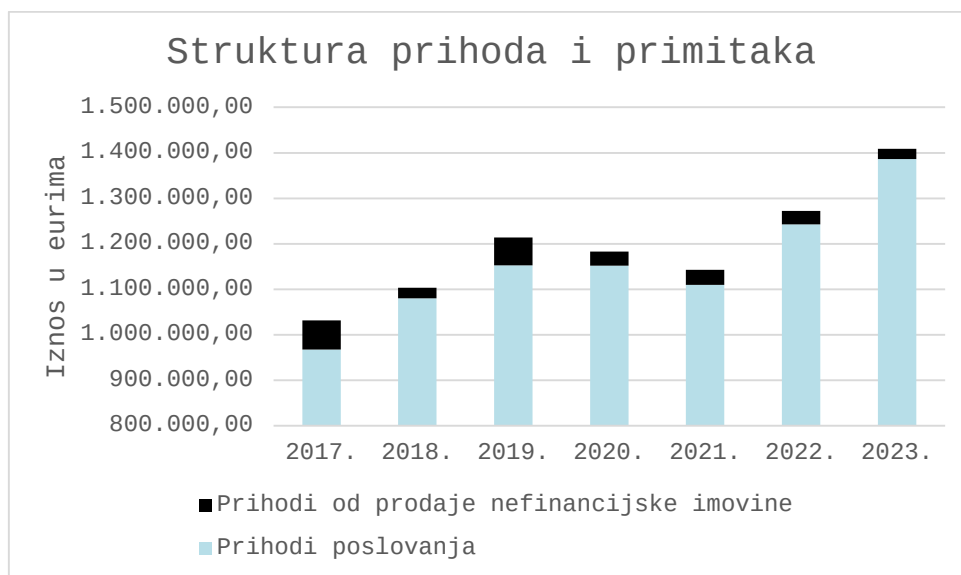
Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Petlovac

Prihodi od poreza i pomoći iz inozemstva u dugoročnom trendu relativno zadržavaju svoje udjele. Promjene u strukturi u između ta dva prihoda opravdani su preraspodjelom fiskalnog izravnjanja iz prihoda od poreza u prihode od pomoći. Prihodi od imovine većim dijelom se odnose na iznajmljivanje tj. zakup poljoprivrednog zemljišta.

Popovac

Prema podacima o broju stanovnika iz 2021. godine, Općina Popovac ima najmanje stanovnika od svih promatranih lokalnih jedinica. U nastavku je prikaz strukture prihoda (prihodi poslovanja i prihodi od prodaje nefinancijske imovine).

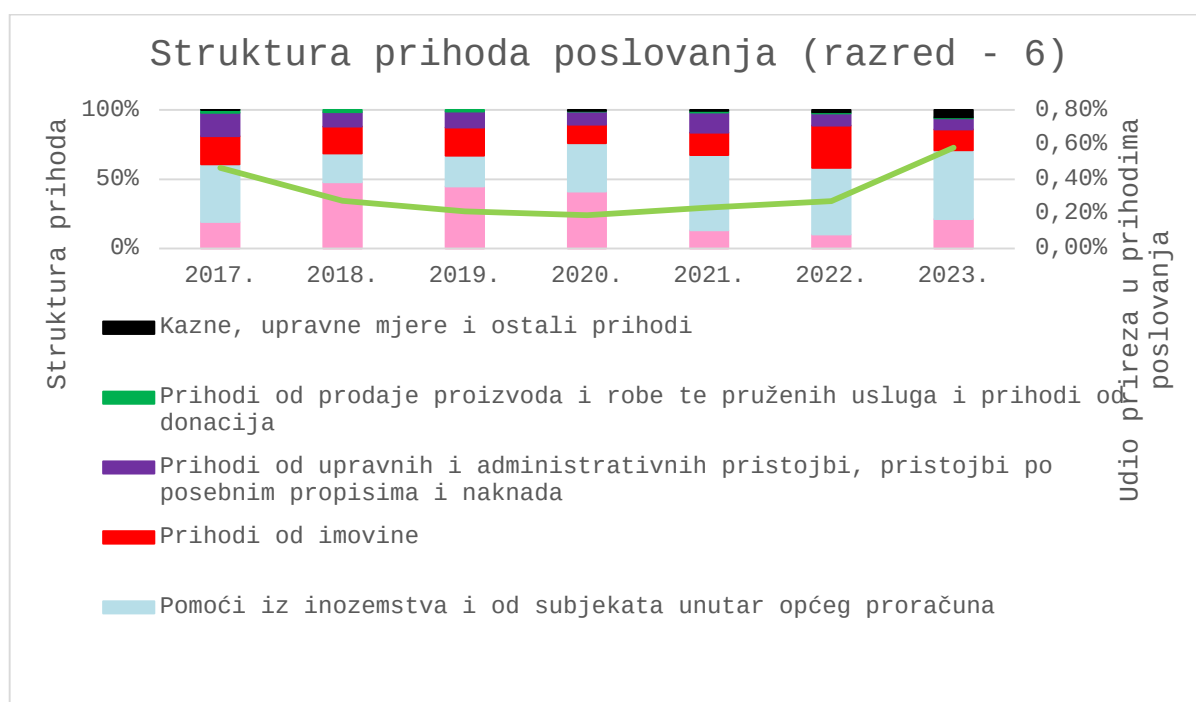
Grafikon 17. Struktura prihoda i primitaka - Popovac

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Popovac

I ovdje je vidljivo da su prihodi od poslovanja najzastupljeniji (u odnosu na prihode od prodaje nefinancijske imovine). U promatranom razdoblju Općina Popovac nije ostvarivala primitke od financijske imovine i zaduživanja. Grafikon 18 prikazuje strukturu prihoda poslovanja.

Grafikon 18. Struktura prihoda poslovanja - Popovac

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Popovac

Prihodi u ovoj Općini su prema udjelu relativno stabilni u promatranom razdoblju. Iako je ovdje riječ o relativnim iznosima prireza u ukupnoj strukturi, nominalni iznosi (vidljivi u idućem naslovu) također su se kretali paralelno sa udjelom.

5.3. Simulacija utjecaja ukidanja prireza na proračun jedinica lokalne samouprave

Cilj simulacije je odrediti značaj prireza kao dijela ukupnih prihoda u proračunu svake promatrane lokalne jedinice. Autor se u simulaciji koristi nominalnim iznosima prireza, izraženim u eurima. Većom zastupljenošću prireza u strukturi prihoda, dolazi i do većeg značaja prireza prilikom utvrđivanja financijskog rezultata. Za potrebe istraživanja, smatra se da je prihod od prireza značajan ukoliko bi njegovim izuzimanjem proračun ostvario deficit (manjak prihoda nad rashodima) u: „redovitom poslovanju“ (6-3)²² te u cjelokupnom poslovanju.

U tablici simulacije nalaze se sljedeći podaci:

- iznos prihoda od prireza,
- višak/manjak prihoda poslovanja (prihodi poslovanja (6) umanjeni su za rashode poslovanja (3)),
- višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza (od iznosa u prethodnom retku se oduzme iznos prireza),
- udio prireza u prihodima poslovanja (ovdje služi kao dodatni i kontrolni podatak),
- višak/manjak za cjelokupno poslovanje (od ukupnih prihoda (6, 7) i primitaka (8) oduzimaju se ukupni rashodi (3, 4) i izdaci (5)),
- višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza (iznos u prethodnom retku se umanjuje za iznos prireza).

Kako je ranije spomenuto, promatranim jedinicama je poslan upit za dostavu podataka o iznosima prihoda od prireza. Crvenom bojom su osjenčane ćelije (podaci) koji nisu bili dostupni do predaje ovog rada, tj. nisu bili dostavljeni na zahtjev. Podaci za jedinice koje nisu dostavile potpune informacije interpolirani su, a način njihove procjene je objašnjen u sklopu simulacije tih jedinica. Istaknuti iznosi predstavljaju spomenutu značajnu promjenu u proračunu, tj. prijelaz iz suficita u deficit, koji je uzrokovan simuliranim nedostatkom prihoda od prireza. Iznosi i izračuni se odnose isključivo za tekuće godine (svaka za sebe), bez korekcije rezultata za ostvarene viškove ili manjkove iz prethodnih razdoblja. U tablicama su moguća odstupanja od nekoliko centi zbog preračuna valuta te automatskog zaokruživanja znamenki u programu Excel.

²² Oznaka 6 simbolizira razred 6 – prihodi poslovanja. Oznaka 3 simbolizira razred 3 – rashodi poslovanja.

Beli Manastir

Grad Beli Manastir do dana predaje ovog rada nije dostavio podatke za 2019. godinu. Za tu godinu je napravljena procjena iznosa prireza porezu na dohodak, na način da je vrijednost (89.117 eura) dobivena sljedećim postupkom:

1. Izračunata aritmetička sredina iznosa prireza za sve dostupne godine,
2. Izračunata aritmetička sredina iznosa prireza za 2018. i 2020. godinu,
3. Izračunata je aritmetička sredina iz rezultata prethodne dvije aritmetičke sredine.

Prilikom izračuna aritmetičke sredine korišten je program Excel i formula „average“.

Tablica 7. Simulacija utjecaja prireza Beli Manastir

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	56.413	80.868	89.117	87.973	89.501	104.479	143.644
Višak/manjak prihoda poslovanja	491.928	1.902.243	5.171.854	5.469.655	4.206.807	1.035.452	3.025.393
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	435.516	1.821.375	5.082.738	5.381.682	4.117.305	930.974	2.881.748
Udio prireza u prihodima poslovanja	1,45%	1,42%	0,95%	0,93%	1,02%	1,80%	1,84%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	-780.778	-557.932	-765.722	120.663	3.031.852	77.727	-898.684
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	-837.191	-638.800	-854.839	32.690	2.942.351	-26.751	-1.042.328

Izvor: izrada autora

U promatranom razdoblju za Beli Manastir, prihodi od prireza svake godine rastu (izuzevši 2020. godinu). Prema ranije spomenutom kriteriju značajnosti u ovom radu, prihodi od prireza su značajni u 2022. godini gdje su iznosili 104.479 eura. U rezultatu od „poslovnih aktivnosti“ nisu značajni dok u cjelokupnom poslovanju (prihodi, rashodi, primici i izdaci) imaju značajan utjecaj da proračun dovedu u stanje deficita.

Bilje

Sljedeća općina u simulaciji je Bilje. Stopa prireza u Bilju iznosila je u svim godinama promatranja 5%. U nastavku je prikaz simulacije.

Tablica 8. Simulacija utjecaja prireza Bilje

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	36.880	49.138	57.654	59.847	110.027	68.690	96.058
Višak/manjak prihoda poslovanja	-99.028	437.680	611.897	1.399.717	1.249.173	727.177	1.666.998
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	-135.908	388.541	554.243	1.339.870	1.139.146	658.486	1.570.940
Udio prireza u prihodima poslovanja	1,86%	2,08%	2,14%	1,84%	3,65%	2,52%	2,39%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	326.209	100.412	-169.627	-503.867	-157.748	-87.949	1.149.936
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	289.329	51.274	-227.281	-563.714	-267.775	-156.639	1.053.878

Izvor: izrada autora

Prihodi od prireza u Bilju su rasli zaključno s 2021²³. godinom. Udio u prireza u prihodima poslovanja determiniran je visinom prihoda od poreza na dohodak te ukupnim prihodima. U promatranom razdoblju nije došlo do „značajnih“ promjena rezultata.

Čeminac

Općina Čeminac je do dana predaje diplomskog rada dostavila samo podatke o iznosima prireza za 2023. godinu. Procjena prihoda od prireza za razdoblje od 2017. do 2022. godine izvršena je:

- dijeljenjem iznosa prireza (2023. godina) s računom 611 (Porez i prirez na dohodak) za 2023. godinu, rezultat (udio) iznosi oko 11%,

²³ Kao što je spomenuto u prethodnim naslovima, Bilje visinu prihoda od poreza u 2021. godini tumači kao poboljšanje gospodarske situacije i povećano zapošljavanje.

- dobiveni udio se pomnožio s računom 611 (Porez i prirrez na dohodak) za svaku godinu posebno.

U nastavku je prikaz simulacije za Općinu Čeminac (tablica 9).

Tablica 9. Simulacija utjecaja prireza Čeminac

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	24.196	89.539	100.692	91.173	41.886	54.205	78.258
Višak/manjak prihoda poslovanja	380.681	98.499	400.620	547.436	233.986	790.852	619.348
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	356.485	8.960	299.927	456.263	192.100	736.647	541.090
Udio prireza u prihodima poslovanja	1,42%	4,49%	3,85%	3,50%	1,61%	2,09%	3,35%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	-5.499	1.111	22.077	13.826	223.711	544.001	333.037
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	-29.695	-88.428	-78.615	-77.347	181.825	489.796	254.779

Izvor: izrada autora

Prema procjeni, prihodi od prireza su pratili gospodarsku situaciju te su bili značajni u razdoblju od 2018. do 2020. godine. U obzir treba uzeti da Općina Čeminac ima uvedenu najvišu stopu prireza porezu na dohodak od 10%.

Darda

Sljedeća simulacija se odnosi na Općinu Darda (tablica 10).

Tablica 10. Simulacija utjecaja prireza Darda

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	45.339	27.003	45.339	42.643	79.783	54.923	77.302
Višak/manjak prihoda poslovanja	1.653.399	3.570.843	2.814.742	2.264.876	2.019.982	1.431.635	836.055
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	1.608.060	3.543.840	2.769.403	2.222.233	1.940.199	1.376.713	758.752
Udio prireza u prihodima poslovanja	1,33%	0,50%	0,91%	1,00%	1,74%	1,40%	1,92%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	657.606	228.120	-242.761	-461.500	107.581	256.364	675.125
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	612.267	201.117	-288.100	-504.143	27.798	201.441	597.823

Izvor: izrada autora

Iznosi prihoda nemaju uobičajeni trend kako udjela u prihodima poslovanja, tako niti u nominalnom iznosu ako bi ga se promatralo kao trend. Bilješke uz financijske izvještaje ne pružaju dodatne informacije o samom prirezu ili utjecaju na njih. Značajnih promjena rezultata nema.

Draž

Općina Draž u promatranom razdoblju je imala najmanji priraz porezu na dohodak, 2%, te je razvrstana u I. skupinu prema indeksu razvijenosti.

Tablica 11. Simulacija utjecaja priraza Draž

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od priraza	4.012	5.694	4.266	4.555	4.355	5.213	8.058
Višak/manjak prihoda poslovanja	74.283	464.358	230.636	624.374	173.237	504	289.591
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od priraza	70.272	458.665	226.371	619.819	168.883	-4.709	281.533
Udio priraza u prihodima poslovanja	0,41%	0,35%	0,32%	0,27%	0,30%	0,36%	0,56%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	50.425	36.193	-86.204	-38.888	104.006	61.270	-147.859
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od priraza	46.413	30.500	-90.470	-43.443	99.652	56.057	-155.917

Izvor: izrada autora

Prihodi od priraza u nominalnom iznosu su relativno stabilni. U ukupnim prihodima poslovanja sudjeluju u prosjeku s oko 0,367%. Značajnost priraza vidi se tek u 2022. godini u retku višak tj. manjak prihoda poslovanja umanjenog za prihod od priraza što znači da prihodi (6) ne bi bili dovoljni da pokriju poslovne rashode (3) samostalno.

Jagodnjak

Tablica 12 predstavlja simulaciju utjecaja prireza na financijski rezultat u Općini Jagodnjak. Jagodnjak je od 2018. godine svrstan u I. kategoriju prema vrijednosti indeksa razvijenosti.

Tablica 12. Simulacija utjecaja prireza Jagodnjak

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	1.128	3.389	7.941	3.139	18.126	10.076	13.789
Višak/manjak prihoda poslovanja	67.515	817.202	390.955	1.188.182	380.043	402.219	457.113
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	66.387	813.813	383.014	1.185.044	361.917	392.143	443.324
Udio prireza u prihodima poslovanja	0,16%	0,20%	0,59%	0,14%	1,38%	0,72%	0,96%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	-70.266	228.003	-191.000	279.537	-415.729	106.971	54.627
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	-71.394	224.614	-198.941	276.398	-433.855	96.895	40.838

Izvor: izrada autora

Iznos prihoda od prireza pokazuje rast (ako 2017. godinu promatramo kao baznu). Zastupljenost u prihodima poslovanja je uglavnom manja od 1%. Značajnost prihoda od prireza nije utvrđena u Općini Jagodnjak.

Kneževi Vinogradi

Općina Kneževi Vinogradi ostvaruje udio prireza u prihodima poslovanja s prosjekom od oko 0,88%. U nastavku slijedi tablica koja donosi simulaciju utjecaja prireza na spomenutu lokalnu jedinicu. Od 2021. primjenjuju stopu prireza od 4%.

Tablica 13. Simulacija utjecaja prireza Kneževi Vinogradi

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	17.655	24.243	24.512	24.559	19.331	28.435	36.398
Višak/manjak prihoda poslovanja	626.130	1.162.893	672.841	987.079	943.016	290.557	518.805
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	608.474	1.138.650	648.329	962.520	923.686	262.122	482.406
Udio prireza u prihodima poslovanja	0,81%	0,80%	0,91%	0,85%	0,60%	1,05%	1,16%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	75.596	193.366	-287.450	450.094	-142.843	-140.921	6.497
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	57.940	169.123	-311.962	425.535	-162.174	-169.356	-29.902

Izvor: izrada autora

Značajnost prireza utvrđena je u 2023. godini prilikom analiziranja cjelokupnog poslovanja. Generalno gledano, iznosi od prireza nisu bili pretežito značajni u promatranoj lokalnoj jedinici.

Petlovac

Općina Petlovac do dana predaje ovog rada nije dostavila podatke za 2017. godinu te je za tu godinu napravljena procjena iznosa prireza uz pomoć formule „forecast.linear“ u programu Excel. U formulu su uneseni podaci o poznatim iznosima prireza te podaci o iznosima poreza i prireza na dohodak (račun 611) za sva razdoblja promatranja.

Tablica 14. Simulacija utjecaja prireza Petlovac

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	9.203	6.620	8.351	6.460	16.645	8.485	12.857
Višak/manjak prihoda poslovanja	217.649	47.977	162.886	13.786	15.491	348.557	304.489
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	208.447	41.357	154.536	7.326	-1.155	340.072	291.632
Udio prireza u prihodima poslovanja	0,99%	0,64%	0,69%	0,67%	1,56%	0,75%	1,03%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	23.020	-10.548	109.527	-122.919	-97.827	83.555	130.779
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	13.817	-17.168	101.176	-129.379	-114.472	75.070	117.922

Izvor: izrada autora

Prihodi od prireza u Općini Petlovac nisu bili značajni, osim u 2021. godini u kategoriji prihodi poslovanja. Udio u strukturi prihoda također nije bio presudno značajan te se kreće oko 0,90%.

Na kraju slijedi Općina Popovac. Simulacija je predstavljena u tablici ispod.

Tablica 15. Simulacija utjecaja prireza Popovac

Godine	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Iznos prihoda od prireza	4.508	2.966	2.475	2.201	2.624	3.396	8.085
Višak/manjak prihoda poslovanja	290.080	207.368	231.290	516.945	293.363	378.865	258.292
Višak/manjak prihoda poslovanja umanjen za prihode od prireza	285.572	204.402	228.815	514.744	290.739	375.469	250.207
Udio prireza u prihodima poslovanja	0,47%	0,27%	0,21%	0,19%	0,24%	0,27%	0,58%
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje	125.204	-141.789	-216.116	289.864	62.425	270.267	63.005
Višak/manjak za cjelokupno poslovanje umanjen za prihode od prireza	120.696	-144.755	-218.590	287.663	59.801	266.871	54.920

Izvor: izrada autora

Prema simulaciji, prihodi od prireza nisu značajan prihod prema ranije utvrđenom kriteriju. Prihodi od prireza su relativno stabilni i prate ekonomsku situaciju u zemlji. U javno dostupnim bilješkama nema informacija o naglom skoku prihoda od prireza u 2023. godini. Mogući uzroci rasta spomenutog prihoda su: povećanje radno sposobnog stanovništva, prestanak poticajnih mjera za osobe starije od 30 godina, poslovanje gospodarskih subjekata sa sjedištem u općini i slično.

5.4. Simulacija učinka ukidanja prireza iz perspektive poreznih obveznika

Jedinice lokalne samouprave imale su zakonski rok do 15. prosinca 2023. godine, da donesu odluke o višoj i nižoj stopi oporezivanja dohotka²⁴. Ako jedinice ne predaju (objave) odluke o stopama, smatra se da je niža stopa 20%, a viša stopa 30% te ju ne mogu promijeniti do studenog/prosinca iduće godine u kojoj imaju priliku donijeti nove odluke vezane uz poreze na području njihove jurisdikcije. U tablici 16 su prikazane nove stope koje su lokalne jedinice donijele.

Tablica 16. Nove stope poreza na dohodak

<i>Naziv grada/općine</i>	<i>Naselja koja obuhvaća</i>	<i>Broj NN</i>	<i>Niža stopa</i>	<i>Viša stopa</i>
<i>Grad Beli Manastir</i>	Beli Manastir, Branjin Vrh, Šećerana, Šumarina	150/23	20	25
<i>Općina Bilje</i>	Bilje, Kopačevo, Kozjak, Lug, Podunavlje, Tikveš, Vardarac, Zlatna Greda	151/23	20	30
<i>Općina Čeminac</i>	Čeminac, Grabovac, Kozarac, Mitrovac	157/23	20	25
<i>Općina Darda</i>	Darda, Mece, Švajcarnica, Uglješ	153/23	20	30
<i>Općina Draž</i>	Batina, Draž, Duboševica, Gajić, Podolje, Topolje	114/23	20	30
<i>Općina Jagodnjak</i>	Bolman, Jagodnjak, Majške Međe, Novi Bolman	114/23	20	30
<i>Općina Kneževi Vinogradi</i>	Jasenovac, Kamenac, Karanac, Kneževi Vinogradi, Kotlina, Mirkovac, Sokolovac, Suza, Zmajevac	114/23	20	30
<i>Općina Petlovac</i>	Baranjsko Petrovo Selo, Luč, Novi Bezdán, Novo Nevesinje, Petlovac, Sudaraž, Širine, Torjanci, Zeleno Polje	114/23	20	30
<i>Općina Popovac</i>	Branjina, Kneževo, Popovac	114/23	20	30

Izvor: izrada autora prema podacima Porezna uprave. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Stope_poreza_na_dohodak.xlsx [pristupljeno 10. svibnja 2024].

Lokalne jedinice se su odlučile za stope od 20% (niža stopa) te 30% (viša stopa)²⁵. Izuzeće su lokalne jedinice Beli Manastir i Čeminac koje su za višu stopu odabrale stopu od 25%. U

²⁴ Država je utvrdila okvir u kojem se stope mogu odrediti. Promatrane općine mogu odrediti nižu stopu u granicama 15%-22% te višu stopu 25%-33%. Grad Beli Manastir ima mogućnosti odabira niže stope u rasponu 15%-22,40% te više stope u rasponu 25%-33,60% (NN 115/16, 114/23).

²⁵ Iz navedenog se vidi kako lokalne jedinice nisu kompenzirale prihode od prireza kroz povećanje stope poreza na dohodak.

nastavku je prikazan shematski prikaz obračuna plaće za 2024. godinu. Valja napomenuti da se doprinosi za obvezno osiguranje I. stup, računaju po dolje navedenoj formuli (jednadžba 1) u slučaju da je bruto plaća veća od 700,00 eura, a manja od 1.300,00 eura na mjesečnoj bazi. Za bruto plaće do 700,00 eura, iznos bruto plaće se umanjuje za 300,00 eura za izračun doprinosa obveznog mirovinskog osiguranja iz I. stupa. U 2023. godini se plaća računa bez smanjenja osnovica (vezano za MO I. stup) te se porez na dohodak dodatno oporezuje stopom prireza.

Tablica 17. Obračun plaće 2024. godine

1. Bruto plaća	
2. Doprinosi za MO I. stup*	(1. x 15%)
3. Doprinosi za MO II. stup	(1. x 5%)
4. Ukupno doprinosi za MO	(2. + 3.)
5. Dohodak	(1. – 4.)
6. Osobni odbitak (osnovni, dijete...)	
7. Porezna osnovica	(5. – 6.)
8. Porez na dohodak	(niža stopa x 7.)
9. Porez na dohodak	(viša stopa x 7.)
10. Ukupno porez na dohodak	(8. + 9.)
11. Neto plaća	(5. – 10.)
12. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	(1. x 16,5%)
13. Ukupan trošak plaće / „Bruto II“	(1. + 12.)

Izvor: izrada autora

Jednadžba 1. Izračun osnovice za MO I

$$(1300 - \text{iznos bruto plaće}) \times 0,5 = \text{Iznos umanjenja}$$

$$\text{Iznos bruto plaće} - \text{Iznos umanjenja} = \text{Osnovica za MO I. stup}$$

$$\text{Osnovica za MO I. stup} \times 15\% = \text{Iznos MO I. stup}$$

Važno je u obzir uzeti činjenicu da prilikom obračuna i plaćanja poreza na dohodak, rezidenti koji ostvaruju oporezivi dohodak od nesamostalnog rada, imaju pravo na umanjenje obračunatog poreza na dohodak za 50% ukoliko imaju prebivalište/borave na potpomognutim područjima I. skupine (tablica 6) i području Grada Vukovara (Porezna uprava, 2023).

Za potrebe prikaza utjecaja ukidanja prireza, u tablici 18, prikazani su iznosi neto plaće obračunati prema bruto plaći u iznosu od 1.584,00 eura; koliko je iznosila prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske u 2023. godini (Državni zavod za statistiku, 2024). Za potrebe simulacije, uzeta je pretpostavka da porezni obveznik tj. osoba koja je rezident jedinice lokalne samouprave ima više od 30 godina života te ostvaruje samo osnovi osobni odbitak. Podaci za 2023. godinu su izračunati prema propisima koji su bili u primjeni u toj godini (s prirezom), a podaci za 2024. godinu su dobiveni na ranije opisan (novi) način obračuna. U stupcu 2024. uz nepromijenjeni osobni odbitak, plaća je obračunata prema istim pravilima kao u 2023. godini, ali uz izuzeće prireza.

Tablica 18. Simulacija ukidanja prireza kod poreznih obveznika u eurima

<i>Općina / Godine</i>	<i>2023.</i>	<i>2024.</i>	<i>2024. uz nepromijenjeni osobni odbitak u eurima</i>
<i>Beli Manastir</i>	1.112,58 €	1.125,76 €	1.119,94 €
<i>Bilje</i>	1.112,58 €	1.125,76 €	1.119,94 €
<i>Čeminac</i>	1.105,21 €	1.125,76 €	1.119,94 €
<i>Darda</i>	1.112,58 €	1.196,48 €	1.193,57 €
<i>Draž</i>	1.192,10 €	1.196,48 €	1.193,57 €
<i>Jagodnjak</i>	1.191,36 €	1.196,48 €	1.193,57 €
<i>Kneževi Vinogradi</i>	1.112,58 €	1.196,48 €	1.193,57 €
<i>Petlovac</i>	1.189,89 €	1.196,48 €	1.193,57 €
<i>Popovac</i>	1.191,36 €	1.196,48 €	1.193,57 €

Izvor: izrada autora

Zelenom bojom su prikazani iznosi koji predstavljaju najmanje opterećenje poreznog obveznika (najviši iznos neto plaće), a crvenom bojom su prikazani iznosi koji najviše porezno terete obveznika (najmanji iznos neto plaće). U 2023. godini općina Čeminac je imala najviše stope prireza, a općina Draž imala je najmanje stope prireza. Uz spomenuto, treba uvažiti i informacije iz tablice o indeksu razvijenosti, lokalne jedinice koje su svrstane u I. skupinu ostvaruju pravo (tj. njihovi rezidenti) umanjenja porezne obveze za 50%. U 2024. godini sve lokalne jedinice koriste nižu poreznu stopu od 20% te je smanjenje porezne obveze rezultat:

- mogućnosti umanjenja porezne obveze za 50% temeljem svrstavanje lokalne jedinice u I. skupinu prema indeksu razvijenosti te

- povećanje iznosa osobnog odbitka koji u 2024. godini iznosi 560,00 eura u odnosu na 2023. godinu u kojoj je iznosio 530,90 eura.

Ukoliko ne bi bilo promjene u iznosu osobnog odbitka, tako izračunati iznosi bi bili niži za nekoliko eura u odnosu na stupac koji prikazuje izračun za 2024. godinu.

Umanjenje poreznog opterećenja moguće je još umanjiti povećanjem osobnog odbitka (uzdržavani članovi, djeca, invalidnost...) te korištenjem „poticajnih mjera“ za mlade u sklopu Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23):

- osobama do 25 godina starosti se porezna obveza umanjuje za 100% (za nižu poreznu stopu), te
- osobama od 26 do 30 godina starosti, porezna obveza se umanjuje za 50%²⁶ (za nižu poreznu stopu).

Općina Darda i Kneževi Vinogradi imaju najveći rast plaća. Razlog je ulazak u I. skupinu lokalnih jedinica razvrstanih prema indeksu razvijenosti. Ukoliko bi bruto plaća bila manja od 1.300,00 eura, ostvarila bi se dodatna olakšanja kroz umanjenja obveze za obvezno mirovinsko osiguranje.

²⁶ Ovo umanjenje se obračunava prije umanjenja na osnovi pripadnosti lokalnoj jedinici I. skupine ili gradu Vukovaru.

6. Zaključak

Cilj ovog rada bio je upoznati se s proračunima jedinica lokalnih samouprava na području Baranje te prirezom kao dijelom njihovih poreznih prihoda. Prirez osim prihoda lokalnih jedinica predstavlja i obvezu za obveznike poreza na dohodak. Novom poreznom reformom koja je na snagu stupila 2024. godine ukinut je prirez porezu na dohodak te se jedinicama lokalne samouprave omogućilo samostalno određivanje stopa poreza na dohodak, prema okviru koji je zadala država.

Bilješke uz financijska izvješća te izvještaji o prihodima, rashodima, primicima i izdacima ne donose detaljne informacije po pitanju točnog iznosa prihoda od prireza. Rezultati istraživanja pokazali su da dio jedinica lokalne samouprave u bilješkama uz financijske izvještaje ne pruža dovoljno detaljna obrazloženja vezana uz nastale promjene. Primjer dobre prakse u vođenju bilješki pružila je Općine Bilje koja je sve značajne promjene u proračunu (njegovom izvršenju) argumentirala u bilješkama, uključujući i promjene u zakonodavstvu koje su utjecale na računovodstvo (npr. način knjiženja prihoda)²⁷.

Kako bi se prikupili podaci o iznosima prireza jedinicama lokalne samouprave je upućen zahtjev za dostavu podataka o istom. Ograničenje istraživanja obuhvaća nedostatak podataka o iznosima prireza za dio godina u tri lokalne jedinice, kako je objašnjeno u radu.

Načelo ravnoteže bitno je proračunsko načelo jer definira da rashodi moraju biti pokriveni prihodima. Iz toga proizlazi i neprofitni cilj postojanja i djelovanja jedinica lokalne samouprave. Važnost analize prihoda od prireza treba gledati kroz prizmu procjene financijske održivosti proračuna te uspostavljanje fiskalne politike (decentralizacije). Iz toga proizlaze i hipoteze o značaju prihoda: prva hipoteza odnosi se na značajnost prihoda od prireza (financijska održivost), a druga na određivanje novih stopa kojima se oporezuju obveznici (fiskalna politika i fiskalna decentralizacija).

Hipoteza 1 se djelomično odbacuje. U provedenoj simulaciji, do značajnih promjena je došlo u proračunima:

²⁷ Obveznici revizije u poduzetničkom računovodstvu dužni su navesti računovodstvene politike koje koriste te značajne promjene do kojih je došlo u promatranom razdoblju (npr. naglo povećanje prihoda „x“ za 80% uslijed naplate otpisanih potraživanja). Isti princip trebale bi primjenjivati sve lokalne jedinice, a ne samo neke. Iako razina „temeljitosti“ Bilješki nije precizno propisana, autor smatra da bi jedinice lokalne samouprave trebale detaljnije povezati bilješke s financijskim izvještajima kako bi pružile jasniji i informativniji prikaz podataka vanjskim korisnicima.

- Beli Manastir (2022. godina),
- Čeminac (2018.-2020. godina),
- Draž (2022. godina),
- Kneževi Vinogradi (2023. godina),
- Petlovac (2021. godina).

Promjene do kojih je došlo odnose se na cjelokupno financijsko stanje proračuna (Beli Manastir, Čeminac, Kneževi Vinogradi) te „redovito poslovanje“ tj. rezultat kao razlika prihoda poslovanja te rashoda poslovanja (Draž, Petlovac). Kroz promatrano razdoblje (7 godina za svaki proračun), dobivena simulacija ne može dokazati značajnost prihoda od prireza. U prilog navedenom govore i iznosi prireza (nominalni iznos) te zastupljenost prireza u ukupnim prihodima (udio u prihodima poslovanja).

Hipoteza 2 se odbacuje. Promatrane jedinice lokalne samouprave nisu kompenzirale prihod od prireza povećanjem poreznih stopa. Također, nema povezanosti između populacije (broja stanovnika) i poreznih stopa u smislu da jedinice s manje stanovnika nameću veće porezne stope (nakon reforme).

U komparaciji iznosa neto plaće prije i poslije porezne reforme, prema unaprijed utvrđenim pretpostavkama, došlo je do povećanja neto plaće. Do povećanja je došlo iz više razloga: povećanje osobnog odbitka, smanjenje poreznog opterećenja (značajno za jedinice koje su imale visoke stope prireza poput Općine Čeminac) te prelazak dijela lokalnih jedinica u I. skupinu jedinica lokalne samouprave prema vrijednosti indeksa razvijenosti. U praksi, do smanjenja porezne osnovice dodatno dolazi i kroz: povećanje osobnog odbitka (npr. broj uzdržavanih članova i djece), te korištenje prava umanjenja porezne osnovice za osobe do 30 godina starosti. Ukoliko je riječ o bruto plaćama do 1.300,00 eura, doprinosi za mirovinsko osiguranje obračunavaju se po manjoj osnovici (rezultat je dodatno povećanje neto plaće).

Za kraj, analiza jedinica lokalnih samouprava na području Baranje nakon ukidanja prireza pokazuje da prihodi od prireza porezu na dohodak nisu imali značajan utjecaj na spomenute proračune.

Bibliografija

1. Adams, C. (2001). *For Good and Evil: The Impact of Taxes on the Course of Civilization* (2 izd.). Lanham: Madison Books.
2. Bajo, A., Blažić, H., Burnać, P., Dodig, D., Drezgić, S., Galinec, D., . . . Šuman Tolić, M. (2020). *Financije županija, gradova i općina*. Zagreb: Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.
3. Bičanić, N., Dojčić, I., Jakir Bajo, I., Slovinac, I., & Karačić, M. (2021). *Proračunsko računovodstvo - Primjena Računskog plana s primjerima knjiženja* (5 izd.). Zagreb: TEB - Poslovno savjetovanje.
4. Carinska uprava. (2024). *Posebni porez na motorna vozila*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Carinska uprava: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/trosarinsko-oporezivanje-opce-informacije/posebni-porez-na-motorna-vozila-3714/3714>
5. Council of Europe. (2018). *Europska povelja o samoupravi*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Council of Europe: <https://rm.coe.int/16802eaf60>
6. Dnevnik.hr. (2019). *USKOK ga istražuje, a Pinjuh diže građanima komunalne naknade i vraća "traktorinu"*. Preuzeto 9. srpnja 2024. iz Dnevnik.hr: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/opcina-ceminac-povisila-komunalne-naknade---571437.html>
7. Državni zavod za statistiku. (2002). *Stranovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, Popis 2001*. Preuzeto 25. svibnja 2024. iz Državni zavod za statistiku: https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_01/h01_01_01_zup14.html
8. Državni zavod za statistiku. (2013). *Popis 2011*. Preuzeto 25. svibnja 2024. iz Državni zavod za statistiku: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf
9. Državni zavod za statistiku. (2022). *Popis stanovništva 2021*. Preuzeto 25. svibnja 2024. iz Državni zavod za statistiku: https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx

10. Državni zavod za statistiku. (2024). *Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, HR_NUTS 2021. - HR NUTS 2 i žušanije u 2021.* Preuzeto 14. srpnja 2024. iz Državni zavod za statistiku: <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77029>
11. Državni zavod za statistiku. (2024). *Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća i prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2023. (NN 21/2024).* Preuzeto 18. lipnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_02_21_348.html
12. Državni zavod za statistiku. (2024). *Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća i prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2023. (NN 21/2024).* Preuzeto 25. lipnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_02_21_348.html
13. Europski parlament i Vijeće. (2013). *Uredba (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji.* doi:10.3002/19770588.2013.10.008.hrv
14. Grad Beli Manastir. (2018). *Financijski izvještaj za 2017. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2017-godinu/>
15. Grad Beli Manastir. (2019). *Financijski izvještaj za 2018. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2018-godinu/>
16. Grad Beli Manastir. (2020). *Financijski izvještaj za 2019. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2019-godinu/>
17. Grad Beli Manastir. (2021). *Financijski izvještaj za 2020. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2020-godinu/>
18. Grad Beli Manastir. (2022). *Financijski izvještaj za 2021. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2021-godinu/>

19. Grad Beli Manastir. (2023). *Bilješke za razdoblje od 01. siječnja do 31. prosinca 2022.* g. Preuzeto 14. srpnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/wp-content/uploads/2023/02/Biljeske-za-zavrzni-31.12.2022..pdf>
20. Grad Beli Manastir. (2023). *Financijski izvještaj za 2022. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2022-godinu/>
21. Grad Beli Manastir. (2024). *Financijski izvještaj za 2023. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Grad Beli Manastir: <https://www.beli-manastir.hr/financijski-izvjestaj-za-2023-godinu/>
22. Hadžihusejnović Valašek, M. (2014). *Kada vrime slavno dođe.* Đakovo-Zagreb: Đakovačko-osječka nadbiskupija – Koraci baštine.
23. Head, J. G., Osberg, L., Green, L., Cassin, A. M., & Panitch, L. (1993). *Fairness in Taxation: Exploring the Principles.* Toronto: University of Toronto Press.
24. Hrvatski sabor. (2004). *Zakono o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22, 114/23).* Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_12_177_3067.html
25. Hrvatski sabor. (2009). *Zakon o igrama na sreću (NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14, 114/22).* Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_07_87_2128.html
26. Hrvatski sabor. (2013). *Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13).* Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_73_1451.html
27. Hrvatski sabor. (2014). *Zakono o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18).* Preuzeto 31. svibnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_12_147_2751.html
28. Hrvatski sabor. (2016). *Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22, 114/23).* Preuzeto 10. srpnja 2024. iz Narodne novine: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

29. Hrvatski sabor. (2017). *Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 127/17, 138/20, 151/22, 114/23)*. Preuzeto 10. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_12_127_2874.html
30. Hrvatski sabor. (2018). *Zakon o porezu na promet nekretnina (NN 115/16, 106/18)*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2523.html
31. Hrvatski sabor. (2019). *Zakon o posebnom porezu na motorna vozila (NN 15/13, 108/13, 115/16, 127/17, 121/19)*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_02_15_241.html
32. Hrvatski sabor. (2021). *Zakon o proračunu (NN 144/2021)*. Preuzeto 30. svibnja 2024. iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_12_144_2457.html
33. Hrvatski sabor. (2023). *Zakon o lokalnim porezima (NN 115/16, 101/17, 114/22, 114/23)*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2524.html
34. Jelčić, B. (2001). *Javne financije*. Zagreb: RRiF-plus d.o.o.
35. Jurković, P. (2002). *Javne financije*. Zagreb: MASMEDIA.
36. Jurlina Alibegović, D. (5. svibanj 2023). *O prirezu porezu na dohodak iz perspektive stanovnika lokalnih zajednica*. Preuzeto 10. lipnja 2024. iz Ekonomski institut, Zagreb: <https://www.eizg.hr/o-prirezu-porezu-na-dohodak-iz-perspektive-stanovnika-lokalnih-zajednica/6381>
37. LAG Baranja. (2022). *Broj stanovnika baranjskih mjesta po popisima 2021, 2011. i 2001.* Preuzeto 29. lipnja 2024. iz LAG Baranja: <https://lag-baranja.hr/lag/item/1378-broj-stanovnika-baranjskih-mjesta-po-popisima-2021-2011-i-2001>
38. Le Goff, J. (1990). *Your Money or Your Life: Economy and Religion in the Middle Ages*. New York: Zone Books.
39. Marković, B. (2022). *Porezna reforma u Republici Hrvatskoj*. Zaprrešić: Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprrešić. Preuzeto 13. srpnja 2024. iz <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:054861>

40. Milobar, F. (1903). *Narodno gospodarstvo (Politička ekonomija) - svezak II*. Zagreb: Naklada "Matice hrvatske".
41. Ministarstvo financija. (2016). *Hrvatski sabor prihvatio Poreznu reformu*. Preuzeto 13. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/vijesti/hrvatski-sabor-prihvatio-poreznu-reformu/1890>
42. Ministarstvo financija. (2018). *Okružnica o predaji financijskih izvještaja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, proračunskih i izvanproračunskih korisnika, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018*. Preuzeto 4. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/drzavna-riznica/izvjestavanje/2018//Okruznicia%20o%20sastavljanju%20i%20predaji%20fin.izvjeStaja%20JLPRS%20i%20njihovih%20pror.%20i%20izvanpr.%20korisnika%20za%20I-III%202018.pdf>
43. Ministarstvo financija. (2020). *Provedena porezna reforma 2016.-2020. uz prijedlog daljnjih rasterećenja tijekom 2021*. Preuzeto 5. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/provedena%20porezna%20reforma%202016.2020..pdf>
44. Ministarstvo financija. (2022). *Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN 37/2022)*. Preuzeto 6. srpnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_03_37_443.html
45. Ministarstvo financija. (2022). *Provedbeni program Ministarstva financija za razdoblje 2021.-2024*. Preuzeto 6. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/proracun/stratesko/Provedbeni%20program%20MF%202021.-2024.%20Izmjene%20i%20dopune%202022.pdf>
46. Ministarstvo financija. (29. prosinac 2023). *Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN 158/2023)*. Preuzeto 29. lipnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_12_158_2515.html
47. Ministarstvo financija. (2023). *Zaduživanje JLP(R)S*. Preuzeto 4. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/zaduzivanje-jlp-r-s/201>

48. Ministarstvo financija. (2024). *Pravilnik o proračunskim klasifikacijama (NN 4/2024)*. Preuzeto 27. lipnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_01_4_88.html
49. Ministarstvo financija. (2024). *Uputa o lokacijskoj klasifikaciji*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/drzavnariznica/upute-obrasci-zahtjeva-suglasnost/Uputa%20o%20lokacijskoj%20klasifikaciji.doc>
50. Ministarstvo gospodarstva. (2023). *Od 1. siječnja 2023. službena valuta plaćanja u Republici Hrvatskoj je euro*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Ministarstvo gospodarstva: <https://mingo.gov.hr/vijesti/od-1-sijecnja-2023-sluzbena-valuta-placanja-u-republici-hrvatskoj-je-euro/9081>
51. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. (2024). *Indeks razvijenosti*. Preuzeto 31. svibnja 2024. iz Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112>
52. Musgrave, R. A., & Musgrave, P. B. (1989). *Public finance in theory and practice* (5 izd.). New York: McGraw-Hill.
53. Odbor za Ustav. (1990). Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14). Preuzeto 14. srpnja 2024. iz https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1998_01_8_121.html
54. Općina Bilje. (2018). *Godišnje financijsko izvješće za 2017. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/images/GOD_IZVJE_2018_opcina.xls
55. Općina Bilje. (2019). *Godišnje fincijsko izvješće za 2018. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/images/GOD_IZVJE_2018_opcina.xls
56. Općina Bilje. (2019). *Službeni glasnik Općine Bilje, broj 3/2019*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: <https://bilje.hr/Glasnici/SLGL3-2019.pdf>
57. Općina Bilje. (2020). *Bilješke uz financijski izvještaj od 01.01.2019. do 31.12.2019. godine*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/god_financ.iz/BILJESKE_UZ_GODISNJI_IZVJESTAJ01.01.-31.12.2019.doc

58. Općina Bilje. (2020). *Godišnje financijsko izvješće za 2019. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/images/GOD_IZVJE_2019_opcina.xls
59. Općina Bilje. (2021). *Bilješke uz financijski izvještaj od 01.01.2020. do 31.12.2020. godine*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/god_financ.iz/BILJESKE_UZ_GODISNJI_IZVJESTAJ01.01.-31.12.2020.doc
60. Općina Bilje. (2021). *Godišnje financijsko izvješće za 2020. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/images/GOD_IZVJE_2020_opcina.xls
61. Općina Bilje. (2022). *Bilješke uz financijski izvještaj od 1. sječnja do 31. prosinca 2021. godine*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/images/BILJESKE_UZ_GODISNJI_IZVJESTAJ01.01.-31.12.2021.doc
62. Općina Bilje. (2022). *Godišnji financijski izvještaj za 2021. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2022-1/722-godisnji-financijski-izvjestaj-za-2021-godinu/file>
63. Općina Bilje. (2023). *Proračun 2024 - posebni dio proračuna prema programskoj strukturi 2024*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Općina Bilje: <https://bilje.hr/wp-content/uploads/2023/12/5.PRORACUN2024POSEBNIDIOPRORACUNAPREMAPROGRAMSKOJSTRUKTURI2024.xlsx>
64. Općina Bilje. (2023). *Proračun 2024 - Račun prihoda i rashoda prema ekonomskoj klasifikaciji*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/wp-content/uploads/2023/12/2.PRORACUN_2024RACUN_PRIHODA_I_RASHODA_PREMA_EKONOMSKOJ_KLASIFIKACIJI_2024.pdf
65. Općina Bilje. (2023). *Službeni glasnik Općine Bilje, broj 10/2023*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: <https://bilje.hr/Glasnici/SLGL10-2023.pdf>
66. Općina Bilje. (2024). *Bilješke uz financijske izvještaje 01.01.2023. do 31.12.2023. godine*. Preuzeto 14. srpnja 2024. iz Općina Bilje: https://bilje.hr/god_financ.iz/BILJESKE_UZ_GODISNJI_IZVJESTAJ01.01.-31.12.2023.doc
67. Općina Bilje. (2024). *Službeni glasnik Općine Bilje, broj 5/2024*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Bilje: <https://bilje.hr/Glasnici/SLGL5-2024.pdf>

68. Općina Čeminac. (2019). *Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna za 2018. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Čeminac: <https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/122-proracun-2019?download=546:godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-za-2018-godinu-objavljeno-u-sluzbenom-glasniku-opcine-ceminac-br-5-2019>
69. Općina Čeminac. (2019). *Službeni glasnik Općine Čeminac, broj 5/2019*. Preuzeto 15. svibnja 2024. iz Općina Čeminac: <https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/44-sluzbeni-glasnik-2019?download=545:sluzbeni-glasnik-5-2019>
70. Općina Čeminac. (2021). *Bilješke uz financijsko izvješće za razdoblje od 01.01. do 31.03.2020.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Čeminac: <https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/151-financijsko-izvjesce?download=700:biljeske-uz-financijsko-izvjesce-za-razdoblje-01-01-do-31-03-2020>
71. Općina Čeminac. (2022). *Bilješke uz financijske izvještaje za razdoblje: 01. siječnja 2021. – 31. prosinca 2021. godine*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Čeminac: <https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/187-financijska-izvjesca-za-razdoblje-01-01-2021-31-12-2021?download=941:biljeske-uz-financijske-izvjestaje-za-razdoblje-01-sijecnja-2021-31-prosinca-2021-godine>
72. Općina Čeminac. (2023). *Bilješke uz financijske izvještaje za razdoblje: 01. siječnja 2022. – 31. prosinca 2022. godine*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Čeminac: <https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/209-financijska-izvjesca-za-razdoblje-01-01-2022-31-12-2022?download=1029:biljeske-uz-financijske-izvjestaje-za-razdoblje-01-sijecnja-2022-31-prosinca-2022-godine>
73. Općina Čeminac. (2024). *Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Općine Čeminac za 2023. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Čeminac: <https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/288-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-opcine-ceminac-za-2023-godinu?download=1356:1-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-opcine-ceminac-za-2023-godinu>
74. Općina Čeminac. (2024). *Obrazloženje Godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna Općine Čeminac za 2023. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Čeminac:

<https://www.ceminac.hr/index.php/dokumenti/category/288-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-opcine-ceminac-za-2023-godinu?download=1355:2-obrazlozenje-godisnjeg-izvjestaja-o-izvršenju-proracuna-opcine-ceminac-za-2023-godinu>

75. Općina Darda. (2020). *Izvještaj o godišnjem izvršenju proračuna za 2019. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Darda: <https://darda.hr/wp-content/uploads/2020/10/IZVJESTAJ-izvršenje-Proracuna-311220.doc>
76. Općina Darda. (2021). *Izvještaj o godišnjem izvršenju proračuna za 2020. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Darda: <https://darda.hr/wp-content/uploads/2022/10/IZVJESTAJ-izvršenje-Proracuna.doc>
77. Općina Darda. (2023). *Izvještaj o godišnjem izvršenju proračuna za 2022. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Darda: <https://darda.hr/wp-content/uploads/2023/04/Izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-2022.-god.doc>
78. Općina Darda. (2024). *Odluka o prihvaćanju godišnjeg obračuna proračuna za 2023. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Darda: <https://darda.hr/wp-content/uploads/2024/03/Odluka-o-prihvacanju-godisnjeg-obracuna-proracuna-za-2023.-godinu.docx>
79. Općina Draž. (2018). *Godišnje financijsko izvješće za 2017. godinu*. Preuzeto 31. svibnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2018-2/418-financijska-izvjesca-za-2017-godinu/file>
80. Općina Draž. (2019). *Financijsko izvješće za 2018. godišnji obračun proračuna*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2019-2/497-financijsko-izvjesce-za-2018-godisnji-obracun-proracuna/file>
81. Općina Draž. (2020). *Godišnji izvještaj o izvršenju obračuna proračuna općine Draž za 2019 godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2020-2/579-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-obracuna-proracuna-opcine-draz-za-2019-god/file>
82. Općina Draž. (2020). *Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna za 2019 godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina->

dokumenti/financijska-izvjesca/2020-2/613-obrazlozenje-godisnjeg-izvjestaja-o-izvršenju-proracuna-za-2019-godinu/file

83. Općina Draž. (2021). *Godišnji izvještaj o izvršenju obračuna proračuna Općine Draž za 2020. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2020-2/652-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-obracuna-proracuna-opcine-draz-za-2020-godinu-1/file>
84. Općina Draž. (2021). *Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna za 2020. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2020-2/653-obrazlozenje-godisnjeg-izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-za-2020god/file>
85. Općina Draž. (2022). *Prijedlog proračuna za 2023. godinu*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2022-1/755-prijedlog-proracuna-opcine-draz-za-2023-godinu-i-projekcije-za-2024-i-2025-godinu/file>
86. Općina Draž. (2023). *Godišnji izvještaj o izvršenju obračuna proračuna Općine Draž za 2022*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2023-2/793-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-obracuna-proracuna-opcine-draz-za-2022/file>
87. Općina Draž. (2023). *Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna za 2022. godinu*. Preuzeto 13. srpnja 2024. iz Općina Draž: <https://draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2023-2/793-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-obracuna-proracuna-opcine-draz-za-2022/file>
88. Općina Draž. (2024). *Godišnji izvještaj o izvršenju obračuna proračuna Općine Draž za 2023. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Draž: <https://www.draz.hr/opcina-dokumenti/financijska-izvjesca/2024-2/870-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-obracuna-proracuna-opcine-draz-za-2023-godinu/file>
89. Općina Jagodnjak. (2021). *Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Općine Jagodnjak za 2020. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Jagodnjak: https://www.jagodnjak.hr/images/stories/downloads/Dokumenti/proracun_novo/godisnji%20izvjestaj%20o%20izvršenju%20proracuna%20za%202020%20godinu.pdf

90. Općina Jagodnjak. (2023). *O nama*. Preuzeto 4. srpnja 2024. iz Općina Jagodnjak: <https://jagodnjak.hr/o-nama/>
91. Općina Jagodnjak. (2023). *Završni račun za 2022*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Jagodnjak: https://www.jagodnjak.hr/images/stories/ilovepdf_merged_compressed.pdf
92. Općina Jagodnjak. (2024). *Obrasci financijskih izvještaja - završni račun 2023*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Jagodnjak: https://jagodnjak.hr/wp-content/uploads/2024/04/Obrasci_financijskih_izvjestaja_v_8.1.3-1-razina-221-2-1.xlsx
93. Općina Kneževi Vinogradi. (2019). *Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna Općine Kneževi Vinogradi za 2018.godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Kneževi Vinogradi: <https://knezevi-vinogradi.hr/wp-content/uploads/2017/11/godi%C5%A1nji-izvje%C5%A1taj-o-izvr%C5%A1enju-prora%C4%8Duna-za-2018..zip>
94. Općina Kneževi Vinogradi. (2020). *Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna Općine Kneževi Vinogradi za 2019. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Kneževi Vinogradi: <https://knezevi-vinogradi.hr/wp-content/uploads/2018/11/Godi%C5%A1nje-o-izvje%C5%A1%C4%87e-o-izvr%C5%A1enju-Prora%C4%8Duna-za-2019.godinu.zip>
95. Općina Kneževi Vinogradi. (2022). *Bilješke uz izvješća*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Općina Kneževi Vinogradi: <https://knezevi-vinogradi.hr/oglasna-ploca/proracun-opcine-knezevi-vinogradi-za-2021-godinu/>
96. Općina Kneževi Vinogradi. (2022). *Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna Općine Kneževi Vinogradi za 2021.godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Kneževi Vinogradi: <https://knezevi-vinogradi.hr/wp-content/uploads/2020/11/Godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-Proracuna-Opcine-Knezevi-Vinogradi-za-2022.godinu.zip>
97. Općina Kneževi Vinogradi. (2024). *Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna Općine Kneževi Vinogradi za 2020. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Kneževi Vinogradi: <https://knezevi-vinogradi.hr/wp-content/uploads/2019/11/godis%CC%8Cnji-izvjes%CC%8Ctaj-o-izvrs%CC%8Cenju-prorac%CC%8Cuna.zip>
98. Općina Kneževi Vinogradi. (2024). *Godišnji izvještaj o izvršenju Proračuna Općine Kneževi Vinogradi za 2023. godinu*. Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Kneževi

Vinogradi: <https://knezevi-vinogradi.hr/wp-content/uploads/2022/09/Godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-Proracuna-Opcine-Knezevi-Vinogradi-za-2023.-godinu.zip>

99. Općina Petlovac. (2018). *Prijedlog Proračuna 2019. s projekcijama za 2020. i 2021. godinu.* Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Općina Petlovac: <https://www.petlovac.hr/dokumenti-mobile/financije-mobile/proracun-opcine-petlovac/2018-2/127-prijedlog-proracuna-za-2019-s-projekcijama-za-2020-i-2021/file>
100. Općina Petlovac. (2022). *Godišnje izvršenje Proračuna za 2021. godinu.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Petlovac: <https://www.petlovac.hr/dokumenti-mobile/financije-mobile/proracun-opcine-petlovac/2021-2/427-obrazlozenje-uz-godisnji-izvjestaj-o-izvršenju-proracuna-za-2021-godinu/file>
101. Općina Petlovac. (2024). *Godišnje izvršenje Proračuna 2023.* Preuzeto 30. lipnja 2024. iz Općina Petlovac: <https://www.petlovac.hr/dokumenti-mobile/financije-mobile/proracun-opcine-petlovac/2023-2/509-godisnje-izvršenje-proracuna-2023/file>
102. Općina Popovac. (2022). *Bilješke uz financijsko izvješće za razdoblje od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine.* Preuzeto 20. lipnja 2024. iz Općina Popovac: <https://popovac.hr/download/prora%C4%8Dun/Biljeske-uz-finacijsko-izvjesce-za-razdoblje-od-01.01.2021.-do-31.12.2021.-godine.pdf>
103. Općina Popovac. (2022). *Financijsko izvješće za razdoblje od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine.* Preuzeto 20. lipnja 2024. iz Općina Popovac: <https://popovac.hr/download/prora%C4%8Dun/Financijsko-izvjesce-za-razdoblje-od-01.01.2021.-do-31.12.2021.-godine.xls>
104. Općina Popovac. (2023). *Financijsko izvješće za razdoblje od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine.* Preuzeto 20. lipnja 2024. iz Općina Popovac: <https://popovac.hr/download/prora%C4%8Dun/Financijsko-izvjesce-za-razdoblje-od-01.01.2022.-do-31.12.2022.-godine.xlsx>
105. Općina Popovac. (2024). *Bilješke uz financijsko izvješće za razdoblje od 01.01.2023. do 31.03.2023. godine.* Preuzeto 20. lipnja 2024. iz Općina Popovac: <https://popovac.hr/download/prora%C4%8Dun/Biljeske-uz-financijsko-izvjesce-za-razdoblje-od-01.01.2023.-do-31.03.2023.godine.pdf>
106. Općina Popovac. (2024). *Dokumenti.* Preuzeto 20. lipnja 2024. iz Općina Popovac: <https://popovac.hr/dokumenti/>

107. Općina Popovac. (2024). *Financijsko izvješće za razdoblje od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine*. Preuzeto 20. lipnja 2024. iz Općina Popovac: <https://popovac.hr/download/prora%C4%8Dun/Financijsko-izvjesce-za-razdoblje-od-01.01.2023.-do-31.12.2023.-godine-razina-22.xlsx>
108. Porezna uprava. (2020). *Posebni porez na bezalkoholna pića*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/posebni_porez_bezalkoholna_pica.aspx
109. Porezna uprava. (2022). *Posebni porez na kavu*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/posebni_porez_kava.aspx
110. Porezna uprava. (2023). *Igre na sreću na automatima*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_automati.aspx
111. Porezna uprava. (2023). *Igre u casinima*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_igre_casino.aspx
112. Porezna uprava. (2023). *Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_lutrijskih_igara.aspx
113. Porezna uprava. (2023). *Naknada za prigodno jednokratno priređivanje igara na sreću*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_jednokratne_igre.aspx
114. Porezna uprava. (2023). *Naknade za priređivanje klađenja*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_kladionicke_igre.aspx
115. Porezna uprava. (2023). *Porez na automate za zabavne igre*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_automati_igre_zabava.aspx

116. Porezna uprava. (2023). *Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_dobitak_lutrijske_igre.aspx
117. Porezna uprava. (2023). *Porez na dohodak*. Preuzeto 10. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dohodak.aspx
118. Porezna uprava. (2023). *Porez na nasljedstva i darove*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_nasljedstva_darovi.aspx
119. Porezna uprava. (2023). *Porezne promjene 2023./2024.* Preuzeto 6. srpnja 2024. iz Porezna uprava: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/PoreznaReforma2024.aspx>
120. Porezna uprava. (2023). *Posebne olakšice*. Preuzeto 13. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/posebne-olaksice.aspx
121. Porezna uprava. (2023). *Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila*. Preuzeto 2. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx
122. Porezna uprava. (2023). *Priraz porezu na dohodak*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/priraz_porezu_na_dohodak.aspx
123. Porezna uprava. (2023). *Propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist Hrvatskog crvenog križa*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/uplata_crveni_kriz.aspx
124. Porezna uprava. (2023). *Trošarine (trošarinski sustav oporezivanja alkohola i alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije)*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/trosarinski_sustav.aspx
125. Porezna uprava. (2023). *Vlasnik registriranog osobnog automobila*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Porezna uprava: <https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Stranice/Motorna%20vozila/Vlasnik.aspx>

126. Porezna uprava. (2024). *Porez na dodanu vrijednost (PDV)*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz Ministarstvo financija: Porezna uprava: <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/PDV.aspx>
127. Porezna Uprava. (2024). *Porez na dohodak*. Preuzeto 10. svibnja 2024. iz Porezna uprava: https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Stope_poreza_na_dohodak.xlsx
128. Predojević, Ž. (2018). *Usmene priče Hrvata iz južne Baranje*. Beli Manastir: Centar za kulturu Grada Belog Manastira, Ogranak Matice hrvatske u Belom Manastiru.
129. Radić, S. (1908). *Današnja financijska znanost*. Zagreb: Matica hrvatska.
130. Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (1995). *Ekonomija*. New York: McGraw-Hill College.
131. Scheidel, W. (2017). *The Great Leveler: Violence and the History of Inequality from the Stone Age to the Twenty-First Century*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
132. Schumpeter, J. A. (1954). *History of Economic Analysis*. New York: Oxford University Press.
133. Sergeevič Ušakov, D. (2019). *Global Trends of Modernization in Budgeting and Finance*. Hershey: IGI Global, Business Science Reference. doi:10.4018/978-1-5225-7760-7.ch013
134. Smith, A. (2005). *Bogatstvo naroda*. Zagreb: Masmedia.
135. Srb, V., & Perić, R. (2004). *Javne financije*. Osijek: Svečillište Josipa Jurja Strossmayera, Pravni Fakultet u Osijeku.
136. Tatić, K. (2008). *Tržišne strukture i ekonomska efikasnost*. Sarajevo: Ekonomski fakultet u Sarajevu.
137. UK Parliament. (2024). *Magna Carta*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz UK Parliament: <https://www.parliament.uk/magnacarta/>
138. UK Parliament. (2024). *Window Tax*. Preuzeto 1. srpnja 2024. iz UK Parliament: <https://www.parliament.uk/about/living->

heritage/transformingsociety/towncountry/towns/tyne-and-wear-case-study/about-the-group/housing/window-tax/

139. Vašiček, D., & Vašiček, V. (2016). *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
140. Vlada Republike Hrvatske. (27. prosinac 2013). *Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 153/2009)*. Preuzeto 29. svibnja 2024. iz Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije:
<https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages//O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/index%20razvijenosti/Dosada%C5%A1nji/2013//Odluka%20o%20razvrstavanju%20JLPS%20prema%20stupnju%20razvijenosti%202013.mht>
141. Vlada Republike Hrvatske. (29. prosinac 2017). *Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/2017)*. Preuzeto 29. svibnja 2024. iz Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije:
[https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/index%20razvijenosti/Odluka%20o%20razvrstavanju%20JLP\(R\)S%20prema%20stupnju%20razvijenosti%202018.pdf](https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/index%20razvijenosti/Odluka%20o%20razvrstavanju%20JLP(R)S%20prema%20stupnju%20razvijenosti%202018.pdf)
142. Vlada Republike Hrvatske. (2023). *Cilj porezne reforme je povećanje plaća*. Preuzeto 13. srpnja 2024. iz Vlada Republike Hrvatske: <https://vlada.gov.hr/vijesti/cilj-porezne-reforme-je-povecanje-placa/38263?lang=hr>
143. Vlada Republike Hrvatske. (5. siječanj 2024). *Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 3/2024)*. Preuzeto 20. svibnja 2024. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_01_3_60.html

Popis slika

Slika 1. Organizacijska klasifikacija Općina Petlovac	25
Slika 2. Programska klasifikacija Općina Bilje	26
Slika 3. Funkcijska klasifikacija Općina Draž	27
Slika 4. Ekonomska klasifikacija proračuna općine Bilje za 2024. godinu	27
Slika 5. Prihodi i rashodi poslovanja prema izvorima financiranja Općine Bilje	28
Slika 6. Računski plan	29
Slika 7. Karta Baranje	32
Slika 8. Izvještaj o ustupljenim prihodima poreza na dohodak	35
Slika 9. Utvrđivanje financijskog rezultata	36

Popis grafikona

Grafikon 1. Struktura prihoda i primitaka – Beli Manastir	38
Grafikon 2. Struktura prihoda poslovanja – Beli Manastir	39
Grafikon 3. Struktura prihoda i primitaka - Bilje	40
Grafikon 4. Struktura prihoda poslovanja - Bilje	40
Grafikon 5. Struktura prihoda i primitaka - Čeminac	41
Grafikon 6. Struktura prihoda poslovanja - Čeminac	42
Grafikon 7. Struktura prihoda i primitaka - Darda	43
Grafikon 8. Struktura prihoda poslovanja - Darda	43
Grafikon 9. Struktura prihoda i primitaka - Draž	44
Grafikon 10. Struktura prihoda poslovanja - Draž	45
Grafikon 11. Struktura prihoda i primitaka - Jagodnjak	46
Grafikon 12. Struktura prihoda poslovanja - Jagodnjak	46
Grafikon 13. Struktura prihoda i primitaka - Kneževi Vinogradi	47
Grafikon 14. Struktura prihoda poslovanja - Kneževi Vinogradi	48
Grafikon 15. Struktura prihoda i primitaka – Petlovac	49
Grafikon 16. Struktura prihoda poslovanja - Petlovac	49
Grafikon 17. Struktura prihoda i primitaka - Popovac	50
Grafikon 18. Struktura prihoda poslovanja - Popovac	51

Popis tablica

Tablica 1. Neizravna progresivna stopa	8
Tablica 2. Izravna neprekidna progresija	9
Tablica 3. Izravna raščlanjena progresija	9
Tablica 4. Stope prireza porezu na dohodak	18
Tablica 5. Broj stanovnika	33
Tablica 6. Indeksi razvijenosti	34
Tablica 7. Simulacija utjecaja prireza Beli Manastir	53
Tablica 8. Simulacija utjecaja prireza Bilje	54
Tablica 9. Simulacija utjecaja prireza Čeminac	55
Tablica 10. Simulacija utjecaja prireza Darda	56

Tablica 11. Simulacija utjecaja prireza Draž	57
Tablica 12. Simulacija utjecaja prireza Jagodnjak	58
Tablica 13. Simulacija utjecaja prireza Kneževi Vinogradi	59
Tablica 14. Simulacija utjecaja prireza Petlovac	60
Tablica 15. Simulacija utjecaja prireza Popovac	61
Tablica 16. Nove stope poreza na dohodak	62
Tablica 17. Obračun plaće 2024. godine	63
Tablica 18. Simulacija ukidanja prireza kod poreznih obveznika u eurima.....	64

Prilozi

Prilog 1. Zahtjev za pristup informacijama

Obrazac broj 2
ZAHTJEV ZA PRISTUP INFORMACIJAMA

Podnositelj zahtjeva (ime i prezime / naziv, adresa / sjedište, telefon i/ili e-pošta) Jan Štajfer Kralja Petra Svačića 7, Beli Manastir jan.stajfer@gmail.com 099-5730-194
Naziv tijela javne vlasti / sjedište i adresa Općina Bilje Kralja Zvonimira 1b 31327 Bilje
Informacija koja se traži Poštovani, Molim Vas da mi dostavite podatke o iznosima prihoda od prireza i prihoda od poreza na dohodak (odvojeno) za općinu Bilje za razdoblje od 2017. do 2023. godine. (Napominjem: prihod od prireza i prihod od poreza na dohodak prikazati odvojeno; ne zbrojeno.) Ovi podaci potrebi su za izradu diplomskog rada te će biti korišteni u nekomercijalne svrhe. Također molim da podaci budu dostavljeni elektroničkim putem na adresu: jan.stajfer@gmail.com (u strojno čitljivom obliku; Excel). Ukoliko navedeno nije moguće, molim Vas da me povratno kontaktirate ili uputite na druge relevantne izvore. Unaprijed se zahvaljujem na suradnji.
Način pristupa informaciji (označiti) ☐ neposredan pristup informaciji, ☐ pristup informaciji pisanim putem ☐ uvid u dokumente i izrada preslika dokumenata koji sadrže traženu informaciju, ☐ dostavljanje preslika dokumenata koji sadrži traženu informaciju, ☒ na drugi prikladan način (elektronskim putem ili drugo) jan.stajfer@gmail.com

(vlastoručni potpis podnositelja zahtjeva)

Beli Manastir 21.04.2024.
(mjesto i datum)

Napomena: Tijelo javne vlasti ima pravo na naknadu stvarnih materijalnih troškova od podnositelja zahtjeva u svezi s pružanjem i dostavom tražene informacije.
Obrazac broj 2 – Obrazac zahtjeva za pristup informaciji

Prilog 2. Skraćeni PR-RAS izvještaji

Moguća su odstupanja u izračunima zbog automatskog zaokruživanja kroz program Excel.

Beli Manastir

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred – 3	3.410.128	3.795.212	4.221.075	3.969.361	4.579.460	4.766.697	4.763.899
Razred – 4	1.312.411	2.499.786	6.049.361	5.492.609	1.328.755	3.336.339	3.993.282
Razred – 5	72.055	72.055	72.055	62.335	0	0	0
Razred – 6	3.902.056	5.697.455	9.392.930	9.439.016	8.786.267	5.802.150	7.789.291
Razred – 7	111.759	111.665	183.838	107.795	153.801	122.326	69.206
Razred – 8	0	0	0	98.157	0	2.256.288	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	-780.778	-557.932	-765.722	120.663	3.031.852	77.727	-898.684

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Grada Belog Manastir

Bilje

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	2.084.936	1.920.675	2.080.564	1.846.832	1.763.117	1.996.570	2.355.613
Razred - 4	130.418	706.274	1.332.559	1.491.139	1.172.391	486.401	483.120
Razred - 5	0	611	0	592.323	62.159	289.942	33.226
Razred - 6	1.985.908	2.358.355	2.692.460	3.246.549	3.012.290	2.723.747	4.022.611
Razred - 7	49.824	52.067	54.426	70.252	57.641	134.339	71.306
Razred - 8	0	0	396.198	279.253	273.855	0	15.927
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	-179.622	-217.138	-270.039	-334.241	346.119	85.172	1.237.885

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Bilje

Čeminac

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	1.322.686	1.896.177	2.215.680	2.061.036	2.360.416	1.805.869	1.716.920
Razred - 4	764.613	1.105.103	460.202	600.919	146.745	126.713	323.020
Razred - 5	67.521	65.076	63.033	49.752	72.608	252.590	17.463
Razred - 6	1.703.368	1.994.676	2.616.300	2.608.471	2.594.402	2.596.721	2.336.268
Razred - 7	71.862	61.680	32.920	75.776	43.175	132.453	54.172
Razred - 8	374.090	1.011.110	111.771	41.285	165.904	0	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	-5.499	1.111	22.077	13.826	223.711	544.001	333.037

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Čeminac

Darda

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	1.745.922	1.777.456	2.157.088	2.003.551	2.560.721	2.497.319	3.192.513
Razred - 4	1.137.621	3.439.052	3.155.687	2.814.201	2.002.862	1.268.906	336.932
Razred - 5	55.262	0	0	0	0	0	0
Razred - 6	3.399.322	5.348.299	4.971.831	4.268.428	4.580.703	3.928.954	4.028.568
Razred - 7	197.090	96.330	98.184	87.825	90.461	93.634	176.003
Razred - 8	0	0	0	0	0	0	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	657.606	228.120	-242.761	-461.500	107.581	256.364	675.125

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Darda

Draž

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	908.108	1.142.194	1.103.789	1.059.221	1.257.336	1.432.372	1.140.872
Razred - 4	206.390	538.153	397.178	748.625	205.960	67.353	523.659
Razred - 5	0	0	0	0	0	0	0
Razred - 6	982.391	1.606.553	1.334.425	1.683.595	1.430.574	1.432.876	1.430.463
Razred - 7	182.531	109.988	80.338	85.363	136.729	128.119	86.210
Razred - 8	0	0	0	0	0	0	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	50.425	36.193	-86.204	-38.888	104.006	61.270	-147.859

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Draž

Jagodnjak

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	625.614	850.626	950.761	1.004.811	937.802	998.223	974.125
Razred - 4	230.113	679.236	929.563	1.159.502	434.561	378.886	484.911
Razred - 5	0	257.292	150.908	267.604	429.443	2.942	2.247
Razred - 6	693.129	1.667.828	1.341.716	2.192.994	1.317.845	1.400.442	1.431.238
Razred - 7	92.333	77.005	85.073	86.617	68.232	86.579	84.672
Razred - 8	0	270.324	413.443	431.843	0	0	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	-70.266	228.003	-191.000	279.537	-415.729	106.971	54.627

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Jagodnjak

Kneževi Vinogradi

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	1.546.083	1.867.070	2.017.585	1.897.410	2.291.375	2.425.204	2.614.293
Razred - 4	1.083.027	1.133.654	1.118.316	630.651	1.988.477	1.401.606	679.525
Razred - 5	0	0	0	49.081	39.817	39.817	39.817
Razred - 6	2.172.213	3.029.962	2.690.426	2.884.489	3.234.391	2.715.760	3.133.098
Razred - 7	134.325	164.128	158.025	142.747	122.320	159.324	111.497
Razred - 8	398.168	0	0	0	820.114	850.621	95.537
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	75.596	193.366	-287.450	450.094	-142.843	-140.921	6.497

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Kneževi Vinogradi

Petlovac

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	714.951	978.798	1.051.804	944.022	1.053.088	783.340	943.944
Razred - 4	219.518	101.932	84.158	165.639	131.430	291.324	210.865
Razred - 5	0	0	0	0	0	0	0
Razred - 6	932.600	1.026.776	1.214.691	957.808	1.068.578	1.131.897	1.248.433
Razred - 7	24.888	43.407	30.799	28.934	18.112	26.323	37.155
Razred - 8	0	0	0	0	0	0	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	23.020	-10.548	109.527	122.919	-97.827	83.555	130.779

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Petlovac

Popovac

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Razred - 3	677.620	873.015	921.609	634.956	816.447	864.124	1.128.221
Razred - 4	229.167	372.437	508.412	258.349	263.734	137.812	217.628
Razred - 5	0	0	0	0	0	0	0
Razred - 6	967.700	1.080.384	1.152.899	1.151.901	1.109.810	1.242.989	1.386.513
Razred - 7	64.291	23.280	61.006	31.268	32.796	29.214	22.341
Razred - 8	0	0	0	0	0	0	0
Tekući višak/manjak prihoda nad rashodima	125.204	-141.789	-216.116	289.864	62.425	270.267	63.005

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenim na službenim stranicama Općine Popovac

Prilog 3. Prikaz prihoda od poreza na dohodak i prireza prema dostavljenim podacima

Lokalna jedinica	2017.		2018.		2019.		2020.		2021.		2022.		2023.	
	Porez	Prirez	Porez	Prirez	Porez	Prirez	Porez	Prirez	Porez	Prirez	Porez	Prirez	Porez	Prirez
Bilje Beli	649.096	36.880	589.659	49.138	691.848	57.654	718.163	59.847	1.628.396	110.027	1.016.618	68.690	1.421.664	96.058
Manastir	981.586	56.413	970.407	80.868	95.456	89.117	1.055.667	87.973	1.324.617	89.501	1.546.283	104.479	2.125.937	143.644
Čeminac	0	24.196	0	89.539	0	100.692	0	91.173	0	41.886	0	54.205	579.109	78.258
Petlovac	9.897	9.203	79.441	6.620	100.210	8.351	77.522	6.460	246.353	16.645	125.578	8.485	190.289	12.857
Popovac	145.748	4.508	92.936	2.966	80.015	2.475	70.635	2.201	84.829	2.624	109.801	3.396	261.418	8.085
Darda	589.456	45.339	514.882	27.003	544.068	45.339	511.719	42.643	1.180.789	79.783	812.855	54.923	1.144.075	77.302
Jagodnjak	33.083	1.128	67.783	3.389	158.823	7.941	62.775	3.139	447.112	18.126	248.543	10.076	340.131	13.789
Kneževi Vinogradi	310.736	17.655	290.915	24.243	294.144	24.512	323.010	24.559	357.618	19.331	526.047	28.435	673.372	36.398
Draž	176.515	4.012	170.811	5.694	127.975	4.266	136.658	4.555	161.117	4.355	192.889	5.213	298.155	8.058

Izvor: izrada autora

Crvenom bojom su prikazane ćelije u kojima se nalaze procijenjeni podaci.